

İQTİSADİYYAT

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi, müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

İ.Əliyev: "2019-cu il də xalqımız üçün uğurlu olacaq"

Aprelin 30-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2019-cu ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclası keçirilib.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev keçən il prezident seçkilərindən sonra islahatların yeni mərhələsinin başladığını və onun icrası üçün məqsədyönlü addımlar atıldığını bildirmişdir. O, demişdir:

- Bu ilin birinci rübündə əldə edilmiş sosial və iqtisadi nəticələr göstərir ki, biz düzgün yoldayırıq, islahatlara alternativ yoxdur. Son illər ərzində müxtəlif mərhələlərdə islahatlar aparılıb və bu islahatlar nəticəsində ölkəmiz inkişaf edib. Son 15 il ərzində iqtisadi baxımdan dünyada Azərbaycan qədər inkişaf edən ikinci ölkə olmamışdır. Ölkəmizdə çox böyük infrastruktur layihələri icra edildi, insanların rifah halı yaxşılaşdı və respublikamızın gələcək inkişafı üçün möhkəm zəmin yaradılmışdır.

Bildiyiniz kimi, prezident seçkilərindən sonra imzaladığımız ilk Forman şəhid ailələrinin sosial müdafiəsi ilə bağlı idi. Çox ciddi Forman idi və onun icra edilməsi nəticəsində 12 mindən çox şəhid ailəsi dövlət tərəfindən 11 min manat məbləğində vəsait alacaq. Birinci rübə bütöçə daxilolmalarının artdığını, bununla da əlavə maliyyə resursunun formalaşdığını deyən dövlətimizin başçısı ilin əvvəlindən ümumi daxili məhsulun, sənaye istehsalının, qeyri-neft sənayesinin, kənd təsərrüfatının, əhalinin gəlirlərinin artdığını, ölkə iqtisadiyyatına 2,8 milyard dollar sərmayə qoyulduğunu demişdir. O, qeyd etmişdir ki, **Dünya Bankının "Doing Business" hesabatında Azərbaycan 25-ci yeri layiq görülüb və 10 ən islahatçı ölkə arasındadır.** İlin əvvəlindən böyük həcmli sosial paketin icra edildiyini deyən Prezident İlham Əliyev minimum əməkhaqqının, minimum pensiyaların, məcburi köçkünlərə verilən müavinətlərin, tələbələr təqaüdlərinin və digər sosial müavinətlərin artdığını bildirmişdir. O, demişdir:

- Beləliklə, əsas iqtisadi və sosial göstəricilər müsbətdir, dinamika təmin edilir. Minimum əməkhaqqı və minimum pensiyalar təxminən 40 faiz, sosial müavinətlər orta hesabla 2 dəfə, məcburi köçkünlərə verilən müavinət 50 faiz artmışdır, tələbələr təqaüdü, şəhid ailələrinə, Qarabağ müharibəsi əlillərinə verilən müavinətlər artmışdır.

Problemlı kreditlərlə bağlı bu məsələnin Azərbaycanda ən yüksək səviyyədə həll olunduğunu bildirdən dövlət başçısı demişdir: **- Bildiyiniz kimi, bir neçə il bundan əvvəl, neftin qiymətinin kəskin, təqribən 4 dəfə düşməsi nəticəsində neft ixrac edən ölkələr böyük çətinliklərlə üzləşmişlər. O ölkələrdə milli valyuta qiymətdən düşdü, o cümlədən Azərbaycan da. Bu, qaçılmaz hal idi. Ancaq biz qısa müddət ərzində vəziyyəti sabitləşdirə bildik. 2016-2017-ci illərdə iqtisadi və makroiqtisadi sabitliyin təmin edilməsi üçün addımlar atıldı. Baxmayaraq ki, o illərdə inflyasiya yüksək səviyyədə idi. Ancaq biz vəziyyəti sabitləşdirə bildik və beləliklə, inkişaf üçün zəmin yaratdıq. Təbii ki, bizim iqtisadi və maliyyə imkanlarımız artıqca, ilk növbədə, vətəndaşları narahat edən bu məsələni həll etdik, özü də ən yüksək səviyyə**

yədə. Beləliklə, 100 minlərlə insan narahat edən bu məsələ də uğurla həll olundu. Yəni, kompensasiyaların verilməsi prosesi başlamışdır və əminəm ki, qısa müddət ərzində başa çatacaqdır.

Dövlət başçısı vaxtilə tikilmiş, ancaq istismara qəbul edilməmiş evlərlə bağlı da danışıq olmuşdur. Bildirmişdir ki, bu məsələ ilə bağlı da Fərman imzalandı və indi komissiya işləyir. Artıq evlərin, mənzillərin sənədləşməsi prosesi başlamışdır.

Sonra Prezident İlham Əliyev regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair dördüncü Dövlət Proqramının əhəmiyyətindən danışmış, qeyd etmişdir ki, Bu ilin yanvar ayında regionların sosial-iqtisadi inkişafına dair dördüncü Dövlət Proqramı qəbul edilmişdir. Bu da çox önəmli hadisədir. Üçüncü proqram uğurla və artıqlaması ilə icra edilmişdir. Üç proqramın icrası nəticəsində ölkəmizdə bir çox önəmli məsələlər öz həllini tapıb, o cümlədən sosial infrastruktur sahəsində. 3200-dən çox məktəb tikilib və təmir edilib, 640-dan çox tibb müəssisəsi tikilib və yenidən qurulub. Demək olar ki, indi bizim bütün şəhərlərimizdə, - bir neçə şəhəri istisna etmək şərtilə, orada da yaxın zamanlarda bu işlər görülməli və ən müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş xəstəxanalar var. Bakı şəhərində səhiyyə sahəsində çox böyük işlər görülmüş, yeni xəstəxanalar, tibb müəssisələri yaradılıb.

Prezident qeyd etmişdir ki, bu gün qazlaşdırmanın səviyyəsinə görə Azərbaycan dünyada lider ölkələrdəndir, qazlaşdırmanın səviyyəsi 95 faizə çatıb. Elektrik enerjisi ilə bağlı qoyulan investisiyalar bizə növbəti illərdə təmin etməyə, ixrac da etməyə imkan verdi. Yolların çəkilişi - 15 min kilometr avtomobil yolu salınıb. İndi hər il bütün bölgələrdə, bütün rayonlarda, o cümlədən Bakı şəhərində, Bakı qəsəbələrində bu işlər gedir. Prezident İlham Əliyev demişdir: **- Dördüncü proqramın qəbul edilməsi önəmli hadisədir. Dördüncü proqram beş il ərzində icra ediləcək. Bu gün hələ də görə bilmədiyimiz işləri biz növbəti illər ərzində görəəcəyik ki, ölkəmiz daha da inamla, uğurla inkişaf etsin.** Bu il iri sənaye müəssisələrinin açılışı olmuşdur. İki böyük zavodun - karbamid və yüksək sıxlıqlı polietilen zavodlarının açılışı bizim sənaye potensialımızı böyük dərəcədə gücləndirir. Bu zavodlarda yüzlərlə yeni iş yeri yaradılıb.

İndi xaricdən investisiya, sərmayə qoymaq istəyənlərin sayı çoxalır. Xarici sahibkarlar müraciət edirlər. Mənim bu yaxınlarda Çin Xalq

Respublikasına etdiyim səfər çərçivəsində görüşdüyüm iri şirkətlərin rəhbərlərinin fikri də çox müsbətdir. Onlar da Azərbaycana sərmayə qoymaq üçün indi işlər aparırlar və böyük maraqa göstərilir. Biz bu ilin əvvəlindən ölkəmizdə bir neçə mötəbər beynəlxalq tədbir keçirmişik. Onların arasında VII Bakı Qlobal Forumunu qeyd etmək istəyirəm. Bu, dünya miqyasında bu gün ən mötəbər forumlardan biridir. Bu forumda 50 ölkəni təmsil edən 500-dən çox qo-

naq iştirak etmişdir. Onların arasında 50-yə yaxın fəaliyyətdə olan və sabiq dövlət və hökumət başçısı olmuşdur. Forum həm intellektual potensialına, həm də müzakirə olunan məsələlərə görə doğrudan da dünya miqyasında seçilən tədbirlərdən biridir.

Bakıda bizim təşəbbüsümüzə OPEC+ görüşü keçirilmişdir. Bildiyiniz kimi, Azərbaycan nəinki bu təşəbbüsün iştirakçısıdır, hafta bu təşəbbüsün, - əgər belə demək mümkündürsə, - müəlliflərimizdir. Çünki OPEC-in baş katibinin Bakıda olan zaman açıqlaması bunu göstərir. Mən bunu özüm heç vaxt demirdim. Ancaq o, bunu rəsmi qaydada bildirdi ki, hələ 2016-cı ildə Davos Ümumdünya İqtisadi Forumunda çıxış edərkən, paneldə suala cavab verərkən demişdim ki, neftin qiymətinin tənzimlənməsi üçün ən məqbul variant OPEC və iri qeyri-OPEC ölkələrinin birgə fəaliyyətidir. Onlar razılığa gəlməlidirlər ki, neftin qiyməti sabit qalsın. Həsasat aşağı düşməlidir və hər kəs buna əməl etməlidir. Ancaq o halda neftin qiyməti qalxa bilər. Əgər o vaxt neftin qiyməti təqribən 30 dollar ətrafında idisə, bu gün bu, 70 dollar ətrafındadır. Yəni, burada da Azərbaycan öz töhfəsini verir. Bizim dövrimizlə OPEC və qeyri-OPEC ölkələrinin görüşü Bakıda keçirilmişdir.

Bu il Cənub Qaz Dəhlizinin Məşvərət Şurası ənənəvi olaraq Azərbaycanada keçirildi. Beləliklə, il ərzində biz elə bil ki, özümüz üçün bir iş planı tərtib edirik. Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsindən bəhs edərkən dövlətimizin başçısı bildirmişdir ki, bu məsələ ilə bağlı Azərbaycanın mövqeyində heç bir dəyişiklik yoxdur və münaqişə ölkəmizin arxası bütövlükdə, suverenliyi çərçivəsində, beynəlxalq hüququn normalarına uyğun həll olunmalıdır. *****

Sonra Prezidentin iqtisadi siyasət və sənaye məsələləri üzrə köməkçisi Natiq Əmirov, Kənd Təsərrüfatı naziri İnam Kərimov, İcbari

Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Zaur Əliyev görülən işlərlə bağlı məruzə etmişlər. *****

Dövlətimizin başçısı iclasda yekun nitqi söyləmişdir. O, demişdir: **-Bizim islahatlarımız davam edir. Strateji Yol xəritələrinin icrası ilə bağlı məlumat verildi və iki il ərzində yol xəritələrinin icrası 52 faiz təşkil edir. Bu, deməyə əsas verir ki, bu, önəmli proqram 2020-ci ilin sonuna qədər icra ediləcək**

biz "Şimal-2" stansiyasının tikintisini də əlavə etsək, - o da təqribən 400-500 meqavat gücünə malik stansiya olacaq, - bizim enerji potensialımız daha da artacaq və ölkəmizin artan sənaye potensialı, artan əhali əlbəttə ki, gələcəkdə də etibarlı qaydada elektrik enerjisi ilə təmin ediləcəkdir. Qazlaşdırma Azərbaycanda ən yüksək səviyyədədir və bu il də qazlaşdırma ilə bağlı işlər aparılır. Biz imkanlardan maksimum istifadə etməliyik ki, bu gün hələ də qaz almayan qəsəbələrə, kəndlərə qaz xətləri çəkək. Şəhərlərdə bəzi yerlərdə qazın təzyiqi aşağıdır və bu məsələ ilə bağlı müvafiq göstərişlər verildi, işlər görülür ki, əhaliyə keyfiyyətli qaz verilsin. Eyni zamanda, "Azəriqaz" tərəfindən bəzi hallarda əsas olmayan işlərə də son qoyulmalıdır. Çünki mənə məlumat verilir ki, "Azəriqaz" özü birtərəfli olaraq hansısa qaydalar tətbiq edir və bəzi hallarda insanlara problemlər yaradır. Buna son qoyulmalıdır və burada maksimum şəffaflıq, ədalət olmalıdır.

İcmali su layihələrinin icrası ilə bağlı deyə bilərəm ki, bu günə qədər 38 şəhərdə bu layihələr başa çatıb. Əvvəlki illərdə su ilə təmin edilməyən 38 şəhərə biz təmiz içməli su xətləri çəkdik ki, suyun keyfiyyəti Dünya Səhiyyə Təşkilatının standartlarına uyğundur. Bu ilin sonuna qədər əlavə 5 şəhərdə bu layihələr başa çatmalıdır və 12 şəhərdə işlər davam edir. Növbəti illərdə onlar da başa çatacaq. Son illərdə meliorativ tədbirlərin həyata keçirilməsi geniş vüsət almışdır. Biz bir neçə il ərzində yüz minlərlə hektar yeni torpağa su xətləri çəkdik. Bu il biz ən azı əlavə 70 min hektara su xətləri çəkib, orada da meliorativ tədbirləri yaxşılaşdıracağıq. Minimum 1000 kilometr avtomobil yolu çəkilmişdir. Bu proses su xətlərinin çəkilişi ilə uzlaşmalıdır. İlk növbədə, kommunikasiyalar, su xətləri çəkilməlidir, ondan sonra yollar. Yəni, biz bu işləri paralel şəkildə görürük. Mən qeyd etdim ki, Azərbaycan bu gün xarici sərmayələrin qoyuluşu üçün öz imkanlarını təqdim edir və bu, hər bir ölkə üçün çox önəmli məsələdir. Şadam ki, qeyri-neft sektoruna investitorlar tərəfindən böyük maraq var. Burada əsas məsələ bürokratik əngəlləri aradan götürməkdir. Biz potensial investoru cəlb etməliyik, investoru axtarmalıyıq, ona sübut etməliyik ki, Azərbaycan sərmayə qoysun. Ancaq bəzi hallarda hansısa yerli və ya xarici şirkət investisiya qoymaq istəyəndə onun qarşısında süni, bürokratik və digər əngəllər yaradılır. Bu, tamamilə qəbuledilmezdir, buna yol vermək olmaz. Investisiyaların cəlb edilməsi hər bir ölkənin iqtisadi inkişafı üçün əsas şərtlərdən biridir. Azərbaycanda dövlət investisiyaları qoyulmalıdır. Ancaq biz çalışmalıyıq ki, özəl sektor daha da böyük həvəslə investisiyalar qoysun. Biz buna nail oluruq və nail olacağıq. Dövlət hər zaman bu sahədə öz dəstəyini göstərəcək. Bu il məcburi köçkünlər üçün yeni yaşayış binalarının tikintisi nəzərdə tutulur. Bildiyiniz kimi, son illərdə yüzəndən çox köçkün şəhərciyi salınıb. Biz 10 ildən çoxdur ki, çadır şəhərciklərini ləğv etdik və məcburi köçkünlərə yaxşı şərait yaratdıq. Keçən il 6 min köçkün ailəsi üçün yeni müasir evlər tikilib, mənzillər təqdim edildi. İlin əvvəlində təqribən 6 min köçkün ailəsi üçün mənzillərin tikintisi

nəzərdə tutulurdu, biz bu mənzillərin, evlərin sayını artıracıq. Bu il şəhid ailələrinə dövlət tərəfindən ən azı 800 mənzil verəcəkdir. Bütövlükdə, 6500-dən çox şəhid ailəsi dövlət tərəfindən mənzillə təmin olunub. Qarabağ müharibəsi əlillərinə bu il ən azı 600 minik avtomobil verəcəkdir. Bu günə qədər 6200 avtomobil verilibdir. Onu da bildirməliyəm ki, bu həcmdə bu təcrübə ancaq Azərbaycanda mövcuddur. Biz bu işləri ardıcıl şəkildə görürük və görməliyik.

İş yerlərinin yaradılması Azərbaycanda daimi proses olmalıdır. Son 15 il ərzində 2 milyon iş yeri yaradılmışdır. Ancaq, eyni zamanda, bu müddət ərzində əhali 1,7 milyon artmışdır. Bu, çox müsbət haldır. Bildiyiniz kimi, bu il 10 milyoncu vətəndaş dünyaya gəlib. Artıq biz 10 milyonluq. Bu, tarixi nailiyyətdir. Əlbəttə ki, bu, ölkəmizi gücləndirir, potensialımızı artırır. Ancaq, eyni zamanda, artan əhali infrastruktur layihələrinin, iş yerlərinin yaradılması üçün əsas şərtidir.

Yenə də deyirəm, iş yerlərinin yaradılması üçün sərmayə qoyuluşu əsas vəzifədir. Dövlət tərəfindən yaradılan iş yerləri, sadəcə olaraq, sosial xarakter alır. Biz bunu edirik və edəcəyik. Ancaq bu missiyanı özəl sektor sərmayə qoyuluşu hesabına öz üzərinə götürməlidir. Sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır və rəqəbatqabiliyyəti yüksəlmişdir. İlk növbədə, sərmayə qoyuluşu olmasa iş yerləri necə yaradıla bilər? Dövlət daim iş yerlərinin yaradılmasına yardımçıdır. Biz, sadəcə olaraq, işsizliyin azaldılması üçün işləri görürük. Bildirməliyəm ki, bu il 40 min ödənişli ictimai iş yeri açılır. Mənə verilən məlumatla görə, artıq 35 min insan bu il ödənişli ictimai işlərlə təmin edilmişdir. Bu, yenə də deyirəm, sosial təşəbbüsdür, sosial dəstəkdir. Ancaq özəl sektor, ilk növbədə, sərmayə qoymalıdır, iş yerləri yaratmalıdır

İ.Əliyev: "2019-cu il də xalqımız üçün uğurlu olacaq"

da daim diqqət mərkəzində olan məsələdir, - bildirməliyəm ki, bu il 100-ə yaxın məktəb tikiləcək və ya əsaslı təmir ediləcək, o cümlədən modul tipli məktəblər. Azərbaycanda bir dənə də olsun qəzalı məktəb olmamalıdır. Bu istiqamətdə böyük işlər görülmüş və görülməkdədir.

Bu il 10-a yaxın yeni mərkəzi rayon xəstəxanası fəaliyyətə başlayacaq. Beləliklə, Azərbaycanda bir dənə də şəhər, rayon olmayacaq ki, orada ən müasir standartlara cavab verən tibb mərkəzi olmasın. Üç olimpiya idman mərkəzinin istifadəyə verilməsi nəzərdə tutuldu, onlardan biri artıq açıldı. Altı milyon insan dövlət hesabına tibbi müayinədən keçəcəkdir. Bu da bizim təşəbbüsümüzdür, çox ciddi sosial addımdır və vətəndaşlar bundan faydalanırlar.

İcbari tibbi sığortanın tətbiqi ilə bağlı artıq qeyd etdim ki, 3 pilot layihənin təcrübəsi çox müsbətdir. Artıq məruzədə də səsləndi ki, biz indi genişmiqyaslı proqramın icra edilməsinə hazırıq. Bu da çox ciddi sosial addım olacaqdır.

Bakı şəhərində nəqliyyat-təsərrüfat problemlərinin həlli üçün əlavə tədbirlər nəzərdə tutulur, şəhər nəqliyyatı təkmilləşir. Bu il 300 ən müasir avtobusun Bakıya gətirilməsi nəzərdə tutulur. Şəhərə yeni metro vaqonları gətiriləcəkdir. Yüzlərlə yeni lift quraşdırılacaq. Bu məqsədlər üçün dövlət büdcəsində vəsait nəzərdə tutulur. Şəhəratrafi dömir yolunun çəkilişi prosesi davam etdirilir. Bu da şəhər nəqliyyatının işini böyük dərəcədə yaxşılaşdıracaqdır. Bu il Ağsu, İsmayılı, Şamaxı rayonlarında baş vermiş zəlzələnin

fəsadlarının aradan qaldırılması üçün fəal işlər gedir. Minlərlə yeni ev tikilib əsaslı təmir ediləcək. Ona görə Azərbaycan vətəndaşları əmin ola bilərlər ki, ən ağır məqamlarda dövlət onların yanındadır.

Ümumiyyətlə, idarəetmə sahəsində islahatların aparılmasına böyük ehtiyac var. Hər bir sahədə inkişaf üçün böyük meydan var. Hər bir sahədə, əgər o sahəyə rəhbərlik edən insanlar öz işinə vicdanla yanaşarlarsa, mütləq nəticə də olacaq. Bu, ictimaiyyət tərəfindən də mütləq yüksək qiymətləndiriləcək. Ona görə bir daha demək istəyirəm ki, yerli və mərkəzi icra orqanlarının nümayəndələri daim vətəndaşların problemləri ilə məşğul olmalıdırlar.

Biz regional inkişaf proqramını böyük dərəcədə yerlərdən gələn məktublar, sifarişlər əsasında formalaşdırmışıq. Hansı problemlər insanların narahat edir, biz o problemləri də dövlət proqramına salmışıq və onları həll edirik.

Ölkəmizdə makroiqtisadi vəziyyət sabitdir. Mən qeyd etdim, inflyasiya aşağı səviyyədədir - 2 faizdən bir qədər çoxdur. Manatın məzənnəsi sabitdir. Belə olan halda, əlbəttə ki, süni qiymət artımına yol vermək qətiyyətsizdir. Bəzi hallarda bəzi məhsulların qiymətlərində artım olur. Bunun heç bir əsası yoxdur. Bəzi hallarda mövsümi xarakter daşıyır. Amma bəzi hallarda qiymətlər süni şəkildə artırılır. İndi ölkə iqtisadiyyatında canlanma var. İnsanların alıcılıq qabiliyyəti artır. Biz bunu indi statistik göstəricilərdən görürük. İndi istehlak bazarına nəzarət edən qurumlar bunu görür. Maaşlar, müavinətlər artır, prob-

lemli kreditlərlə bağlı ödənişlər başlamışdır. Ancaq biz imkan verə bilmərik ki, bundan hansısa nəticə əldar olmasın, möhtəkirlik istifadə etsinlər, qiymətləri süni şəkildə qaldırınsınlar, yaxud da ki, hansısa bir inhisarçılıqla məşğul olsunlar. Ona görə istehlak qiymətlərinə daim nəzarət olmalıdır.

Sənaye istehsalı sahəsində iri sənaye müəssisələrinin yaradılması prosesi yaxşı nəticələr verir. Ancaq biz çalışmalıyıq ki, kiçik, orta sənaye müəssisələri daha da fəal olsun, həm yeniləri yaradılsın, həm də fəaliyyətdə olan sənaye obyektləri öz işini təkmilləşdirsinlər ki, rəqabətqabiliyyətli məhsullar istehsal olunsun. Bu, həm iş yerləridir, həm yerli istehsalıdır, idxaldan asılılığın aradan qaldırılmasıdır. Sənaye parklarının bu sahədə böyük əhəmiyyəti var. Bizdə sənaye parklarında, sənaye zonalarında 60-a yaxın rezident var. Bu parklara, zonalara artıq 3,3 milyard dollar sərmayə qoyulub. Əgər biz sənaye parklarını yaratmasaydıq, bu vəsait də qoyulmazdı. Orada güzəştli şərtlər təqib olunur, investorlar vəsait qoyur, iş yerləri yaradır və nəticə etibarilə ölkəmiz inkişaf edir.

İnşaat sektorunun inkişafına biz daha böyük diqqət göstərməliyik. İnşaat sektorunda hazırda canlanma var. İnşaat sektorunda minlərlə, on minlərlə insan işləyir. Hazırda Bakı şəhərində 400-ə yaxın çoxmərtəbəli bina tikilir. Bu, onu göstərir ki, bu sektorda çox böyük canlanma, irəliləyiş var, tikinti materiallarının istehsalı artır. Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin xətti ilə birinci sosial evlər la-

zıyihəsi uğurla başa çatıb. Yasamal yaşayış kompleksi istifadəyə verilib. Mən bu kompleksin açılışında olmuşam. İndi isə ikinci layihə icra edilir - Hövsan qəsəbəsində. Orada indi 3 minə yaxın mənzil inşa edilir. Bu qurum - MIDA mənim təşəbbüsümlə yaradıldı və məhz sosial mənə daşıyan bir layihədir. Sosial evlərin tikintisi minlərlə ailənin mənzillə təmin edilməsi üçün şərait yaradır. Bu, minlərlə iş yeri yaradır və eyni zamanda, inşaat sektoruna böyük təkan verir. Yəni, təkcə bir yaşayış kompleksində 3 minə yaxın mənzilin tikintisi görünür və qədər insanı bu işlərə cəlb edir, nə qədər sahibkarı işlə təmin edir.

Kənd təsərrüfatı ilə bağlı aparılan islahatlar haqqında məruzə edildi. Bu sahədə daim diqqət mərkəzindədir. Bildiyiniz kimi, dövlət bu sahəyə çox böyük dəstək, yardım göstərir. Güzəştli şərtlərlə gübrələr, yanacaq, subsidiyalar, texnika verilir. Mən deyə bilərəm ki, Azərbaycan bu sahədə dünyaya miqyasında fermerlərə dəstək baxımından ən qabaqçıl ölkələrdən biridir. Həm də torpaqlar vergilərlə təvəzüləndirilib, torpaq vergisi istisna olmaq şərti ilə. Yəni, bu sahəyə maksimum dəstək verilir. Bu sahədə aparılan islahatlar, əminəm ki, daha da böyük nəticələrə gətirib çıxaracaq. Hesab edirəm ki, idiki 3,6 faiz artım bizim potensialımızı tam əks etdirmir. Çünki bu qədər işlər görülür - həm meliorativ tədbirlər, həm dövlət tərəfindən dəstək. Fındıqçılıq, üzümçülük, pambıqçılıq, taxılçılıq, meyvəçilik, tərəvəzçilik sahəsində görülən işlər indi burada məruzədə də səsləndi. Yəni,

bizim istehsalımız və ixracımız böyük dərəcədə artır. Mən hesab edirəm ki, görülmüş işlər və islahatları nəzərə alsaq kənd təsərrüfatında artım daha da yüksək ola bilər.

Azərbaycanda kənd təsərrüfatı texnoloji sahəyə çevrilməlidir və burada yeni mexanizmlər, o cümlədən aqrar sığorta mexanizmi tətbiq edilməlidir. Bununla paralel olaraq, biz kəndlərdə investisiya layihələrinin icrası ilə bağlı düşüncəmizdir. Mən tapşırıq verim ki, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi birgə işləsinlər. Bəlkə işçi qrupu da yaradıla bilər ki, kəndlərdə investisiya layihələrinin icrası ilə bağlı təkliflər hazırlansın. Hər bir kənd üzrə belə program ola bilər. Biz investisiyaları daha çox şəhərlərə cəlb edirik. Ancaq kəndlərin yeni inkişaf konsepsiyası hazırlanmalıdır.

Əlbəttə ki, mən bütün bu işlərdə sahibkarların rolunu qeyd etməkdə istərdim. Son vaxtlar Azərbaycanda güclü sahibkarlar sinfi formalaşmışdır. Mən sahibkarları daim dəstəkləyirəm, sahibkarlarla çoxsaylı görüşlərdə onlara öz dəstəyimi ifadə edirəm, dövlət onları dəstəkləyir, həm güzəştli kreditlərlə, həm tövsiyələrlə və yaradılmış şəraitlə. Əgər infrastruktur layihələri olmasa idi, sahibkar investisiya qoya bilməzdi. Əgər işiq, qaz, yol yoxdursa, hansı sahibkar harasa vəsait qoya bilər. Biz bunu yaratdıq, üstəlik kreditlər də verdik. Bu günə qədər sahibkarlara 2 milyard manatdan çox güzəştli şərtlərlə kreditlər verilmişdir. Təkcə bu il 170 milyon manat həc-

mində kredit veriləcək, əvvəllər verilmiş və qaytarılan kreditlər hesabına. Ona görə sahibkarlar bundan sonra da fəal olmalıdırlar və yeni müəssisələr, iş yerləri yaradılmalıdır.

Bu il bölgələrdə beş "ASAN xidmət" mərkəzinin yaradılması nəzərdə tutulur və beləliklə, onların sayı 20-yə çatacaq. Məna verən məlumatlara görə, Bakı şəhərində də yeni mərkəzlərin tikintisinə ehtiyac var. Çünki "ASAN xidmət" in funksiyalarının həcmi və müraciətlərin sayı artır, bəzi yerlərdə növbələr yaranır. "ASAN xidmət" in bəyənmə əmsalı 100 faizə yaxındır. Ancaq nəzərə alsaq ki, funksiya genişləndir və müraciətlərin sayı artır, bəzi yerlərdə növbələr yaranır. Ona görə vəsait verməmişəm ki, - ilkin göstəriş ayrıldı, - Bakı şəhərində əlavə iki "ASAN xidmət" mərkəzi yaradılsın və beləliklə, onların sayı 22-yə çatacaq.

Görülən işlər deməyə əsas verir ki, biz düzgün yoldayıq. İqtisadi, sosial sahələrdə və bütün başqa sahələrdə islahatlar bundan sonra da aparılacaq. Yeniliklər, müsbət təcrübə, dünyada mövcud olan ən müvəffəq yanaşma Azərbaycanda tətbiq edilməlidir. Nəzərə almalıyıq ki, bizim neft-qaz sektorumuz da iqtisadiyyata böyük dəstəkdir. Nəzərə almalıyıq ki, biz indi nəqliyyat mərkəzlərindən birinə çevrilirik. Bu yaxınlarda Çin də keçirilmiş "Bir kəmə, bir yol" Forumunda Azərbaycanın iştirakı bir daha onu göstərir ki, ölkəmiz bu önəmli layihənin tərkib hissəsidir. Bizim gələcəyimiz artacaq, maliyyə və iqtisadi imkanlarımız daha da böyüyəcək.

"Bir kəmə, bir yol" sülhə, təhlükəsizliyə və əməkdaşlığa xidmət edən layihədir

Aprelin 26-da Pekində 2-ci "Bir kəmə, bir yol" Beynəlxalq Əməkdaşlıq Forumu keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Forumda iştirak etmişdir. Builki Forumda Azərbaycan, Rusiya, Pakistan, Qazaxıstan, Avstriya, Belarus, Çexiya, Yunanıstan, Macarıstan, İtaliya, Serbiya, Sinqapur, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və digər ölkələrin liderləri qatılıb.

İkinci "Bir kəmə, bir yol" Beynəlxalq Əməkdaşlıq Forumunun açılış mərasimində çıxış edən Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpin, Rusiya Prezidenti Vladimir Putin, Qazaxıstanın birinci Prezidenti Nursultan Nazarbayev, Misir Prezidenti Əbdülfəttah Sisi, Malayziyanın Baş naziri Mahathir Mohamad, Pakistanın Baş naziri İmran Xan, BMT-nin baş katibi Antonio Quterreş "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsünün əhəmiyyətindən danışdı. Onlar bəşəriyyəti narahat edən məsələlərə diqqət çəkiblər, mövcud problemlərin həllində və dünya iqtisadiyyatının dinamik inkişafında bu layihənin böyük rol oynadığını bildirdilər. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dövlət başçılarının səviyyəsində "Daha parlaq birgə gələcəyin qu-

rulması" mövzusunda həsr olunmuş görüşdə çıxış etmişdir. O, ÇXR-in yaradılmasının 70-ci ildönümünü münasibətilə Prezident Si Cinpinə və Çin xalqını təbrik etmiş, demişdir: - Azərbaycan lap əvvəldən Prezident Si Cinpin tərəfindən irəliləyən "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsünü dəstəkləyib. Bu layihə yalnız nəqliyyatla bağlı deyil, təminatdır. O, həmçinin müxtəlif ölkələr arasında əlaqələri gücləndirir, dialoq və əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi işinə xidmət edir.

Azərbaycanın sürətli iqtisadi inkişafı bizə ölkəni transformasiya etməyə kömək etmişdir. Ötən on beş ildə iqtisadiyyatımız üç dəfədən çox artmışdır. Yatırılan 260 milyard dollar həcmində sərmayə bizə ölkəmizi müasirləşdirməyə və müasir infrastrukturunu, o cümlədən nəqliyyat sahəsində infrastrukturunu yaratmağa kömək etmişdir. Azərbaycanın çox aşağı səviyyədə xarici borcu var. Bu, bizim ümumi daxili məhsulun təxminən 19 faizini təşkil edir. Bizim ehtiyatlarımız xarici borcumuzdan beş dəfə çoxdur. Azərbaycanın bu il iqtisadi göstəriciləri artım olduğunu nümayiş etdirir. Ümumi daxili məhsul 3 faiz artıb, inflyasiyanın səviyyəsi 2,1 faizdir və iqtisadiyyatın şaxələnməsi bizim əsas məqsədlərimizdən biridir.

Azərbaycanın çox böyük neft və qaz ehtiyatları var. Biz neft və qazımızı beynəlxalq bazarlara nəql etmək üçün çoxsaylı boru kəmərləri tikmiş və əsas hədəfimiz iqtisadiyyatımızı şaxələndirmək, insan kapitalına investisiya yatırmaq və inkişaf üçün dayanıqlı imkanlar yaratmaqdır. Şaxələndirməyə gəldikdə, bizim diqqətimiz əsasən sənayenin, kənd təsərrüfatının, turizmin, xidmətlər sektorunun, informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişafına yönəlib. İnfrastruktur layihələri bizim üçün çox önəmlidir və biz müasir infrastrukturun yaradılmasına sərmayə yatırmaq üçün maliyyə resurslarımızdan istifadə etdik.

Azərbaycanda qazlaşdırma səviyyəsi 95 faiz təşkil edir, Azərbaycan elektrik enerjisini, neft və qazı ixrac edən ölkədir. Nəqliyyat sahəsinə investisiyaların yatırılması bizim əsas prioritetlərimizdən biridir.

Üç il öncə Azərbaycan və Çin "İpək Yolu İqtisadi Kəməri"nin yaradılmasının birgə təşviqinə dair Anlaşma Memorandumu imzalayıb. Müasir nəqliyyat infrastrukturunun yaradılması Azərbaycanın prioritetləri arasındadır. Coğrafi mövqeyimizdən bəhrələndirərək biz Asiya ilə Avropa arasında körpülərin qurulmasına investisiya yatırırdıq.

Açıq dənizə çıxışı olmayan ölkə olmağımıza baxmayaraq, biz Azərbaycanı beynəlxalq nəqliyyat mərkəzlərindən birinə çevirmişik. Bizə qonşularımızla birləşdirən şaxələnməmiş dəniz yolu şəbəkəsi yaratmışıq. Azərbaycanda son 15 ildə 15 min kilometr yol və avtomagistral qurulub. Davos Dünaya İqtisadi Forumunun hesablamlarına görə Azərbaycan yolların keyfiyyətinə görə dünyada 34-cü yerdədir. Bu gün Azərbaycandakı biznes mühiti dünyada olan ən qabaqçıl biznes mühitlərdən biridir. Dünya Bankının ən son "Doing Business" hesabatına görə, Azərbaycan biznes

mühiti üzrə 25-ci pillədədir və indi Azərbaycan dünyada ən çox islahat aparan on ölkə sırasındadır. Nəqliyyat infrastrukturundan danışarkən hava nəqliyyatına qoyulan investisiyaları əlavə etmək istəyirəm. Altı beynəlxalq hava limanı müasir nəqliyyat infrastrukturunun yaradılmasına növbəti töhfə vermişdir. 2017-ci ildə istifadəyə verilmiş Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xətti təkcə 3 ölkəni birləşdirən regional layihə deyil. O, eyni zamanda, qitələri birləşdirir, Asiya və Avropa arasında vacib bağlantıdır. Azərbaycanın sərmayə yatırdığı daha bir əhəmiyyətli nəqliyyat layihəsi Şimal-Cənub dəhlizidir. Şərqi-Qərbi və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərində yerləşən ölkələr öz mallarını nəql etmək üçün Azərbaycanın ərazisindən istifadə edirlər. Beləliklə, Azərbaycanın müasir nəqliyyat infrastrukturuna malik vacib tranzit ölkəyə çevrilib.

Ötən il istifadəyə verilmiş Lapis-Lazuli marşrutu Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinə birləşərək Azərbaycanın tranzit potensialını daha da artırıb. Bu gün Azərbaycan sayı artmaqda olan ölkələr üçün tranzit imkanlarını təmin edir. Azərbaycan Xəzər dənizində 260 gəmidən ibarət ən böyük donanmaya malikdir.

"Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsü nəqliyyat sahəsində yeni imkanlar açmaqla yanaşı, ticarəti, turizmi, xalqlar arasında təmasları təşviq edir və Avrasiya məkanında sabitliyin, təhlükəsizliyin və sülhün bərqərar olması işinə xidmət göstərir. * * * * *

Aprelin 27-də Pekində ikinci "Bir kəmə, bir yol" Beynəlxalq Əməkdaşlıq Forumu öz işini davam etdirib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev forumun işində fəal iştirak etmişdir. Sessiyada çıxış edən Prezident İlham Əliyev qeyd etmişdir ki, "Bir kəmə, bir yol" təkcə nəqliyyat layihəsi deyil, bu, sülhə, təhlükəsizliyə və əməkdaşlığa xidmət edən layihədir.

İçərişəhər bizim milli sərvətimizdir

Aprelin 26-da Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğunda görülən işlərlə tanış olub.

Azərbaycanın mədəniyyətinin və tarixinin nadir incisi sayılan İçərişəhərin qorunması diqqət mərkəzindədir. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva xalqımızın milli sərvəti olan İçərişəhərin qorunmasının qorunmasına daim diqqət və qayğı ilə yanaşırlar. **İçərişəhər UNESCO-nun Dünya İrs Siyahısına daxil edilmişdir. Azərbaycan xalqının bəşər mədəniyyətinə töhfələr verdiyini bir daha təsdiqləyir.** "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğu İdarəsinin sədri Əsgər Ələkbərov Azərbaycanın

Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevaya görülən işlərlə bağlı bildirdi ki, qoruq ərazisində mövcud olan tarix və mədəniyyət abidələrinin qorunması, memarlıq-estetik görünüşünün və uzunömürlülüyünün təmin edilməsi üçün daimi olaraq müvafiq tədbirlər həyata keçirilir. Aparılan təmir-bərpa işləri Qoşa Qala divarlarına heç bir zərər verməməklə yanaşı, nə İçərişəhərin, nə də Qala divarlarının qorunmasına xələl gətirməyəcək və o, əvvəlki görünüşünü saxlayacaq. * * * * *

Sonra birinci xanım Mehriban Əliyeva "BBC News" Azərbaycanın müxbirinin "İçərişəhər" Dövlət Tarix-Memarlıq Qoruğunda görülən işlərlə bağlı suallarına cavablandırdı.

2-8 may 2019-cu il

İlham Əliyev: "İslahatların davam etdirilməsi üçün biz çox ciddi işləməliyik, daim inkişafda, axtarışda olmalıyıq"

2018-ci ilin 11 aprel tarixində keçirilmiş növbədənəkar prezident seçkilərindən bir il keçir. Bizləri son prezident seçkilərindən artıq bir illik tarixi dövr ayırır. Azərbaycan xalqı, ölkə seçiciləri həmin tarixi gündə seçki məntəqələrinə gedərək, növbəti 7 il müddətinə öz talelərini etibar edəcək şəxsə səs verdilər. Alternativ əsaslarla, 8 nəfər prezidentliyə namizədin iştirakı ilə keçirilən prezident seçkilərində Azərbaycan seçicilərinin mütləq əksəriyyəti - 86,3%-i, yəni 3 milyon 397 min 664 nəfəri yenidən dövlət başçısı İlham Əliyevə səs verərək, etimad göstərərək, onu daha 7 il müddətinə ölkə prezidenti seçdilər...

Qeyd edək ki, prezident seçkiləri və onun nəticələri ilə bağlı bəzi daxili və xarici antiAzərbaycançı qüvvələr öz "bədbin" proqnozlarını versələr də, yenə də hesabları pozuldu, "proqnozlar"ı özünü bu dəfə də doğrultmadı. Xüsusilə də, ATƏT-in və Avropa Şurasının seçki missiyaları prezident seçkilərini "qara rəng"də təsvir etməyə, seçkiləri və onun nəticələrini sübhə altına almağa çalışsa da, öncədən planlaşdırılan niyyətləri, məqsədləri baş tutmadı, hazırladıkları hesabat(lar) heç bir effekt, reaksiya doğurmadi, əksinə, Azərbaycan cəmiyyətinin sərbəst təpkinsinə səbəb oldu. Ən əsası onlara verilən ən sərrast cavab və onlara vurulan ən böyük zərbə elə öz strukturlarından gəldi - ATƏT strukturlarından, AŞPA təsisatlarından, Avropa İttifaqı rəhbərlərindən İlham Əliyevə təbrik məktubları ünvanlandı. Həmçinin, Azərbaycanın və prezidentinə dünyanın bütün dövlət başçıları, xüsusilə dünyanın əsas gücləri sayılan dövlətlərin rəhbərlərindən - Rusiya Prezidenti Vladimir Putin, ABŞ Prezidenti Donald Tramp, Çin dövlətinin rəhbəri Si Cinpin, o cümlədən Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan tərəfindən təxminən eyni günlərdə təbrik məktubları gəldi, onlar öz məktublarında İlham Əliyevə, Azərbaycanla əməkdaşlıq niyyətlərini bir daha bəyan etdilər.

ABŞ Prezidenti Donald Trampın təbrik məktubunda qeyd olunurdu ki, Azərbaycan və Birləşmiş Ştatlar mürəkkəb regional çağırışların həlli üçün birgə işləyərək sıx tərəfdaşlıq edirlər. "Təhlükəsizlik və terrorizmlə mübarizə sahəsində əməkdaşlığınızı, habelə uzunmüddətli ticarət əlaqələrimizi dəyərləndirirəm. Enerji sahəsində illərlə davam edən əməkdaşlığımız bu il inanılmaz bir nailiyyət kimi, Avropanın zəruri enerji təhlükəsizliyini təmin edəcək ilk qazın Cənub Qaz Dəhlizi vasitəsilə nəqli sayəsində zirvəyə yüksəlib. Qarşıdan gələn aylar Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üçün imkanlar açacaq, bu isə ABŞ-Azərbaycan əməkdaşlığının genişləndirilməsinə daha yaxşı şərait yaradacaqdır", - deyərək qeyd edən Tramp, həmçinin ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədr kimi Birləşmiş Ştatların bu münaqişənin sülh yolu ilə dayanıqlı həlli üçün əməkdaşlığı səmimiyyətlə arzuladığını ifadə etdi.

Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin məktubunda isə deyilirdi: "... Ölkəniz iqtisadi, sosial, elmi-texniki, humanitar və digər sahələrdə sanballı uğurlar qazanıb. Azərbaycan Respublikasının beynəlxalq aləmdə çox böyük nüfuzu var. Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin yüksək səviyyəsini məmnuniyyətlə qeyd edirəm. Dövlətlərimiz müxtəlif istiqamətlərdə səmərəli əməkdaşlıq edir, gündəlikdə olan mühüm regional və global məsələlərin həllində fəal qarşılıqlı əlaqə saxlayırlar. Əminəm ki, ölkələrimizin dost xalqlarının rifahı, beynəlxalq sabitliyin və təhlükəsizliyin təmin edilməsi naminə Rusiya ilə Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlığı bundan

sonra da hər vasitə ilə möhkəmləndirəcəyik..."

beynəlxalq arenada statusu və təsiri gündən-günə artır. "Azərbaycanın yaxın dostu kimi Çin buna ürəkdən sevinir. Mən Çin-Azərbaycan münasibətlərinin inkişafına böyük diqqət yetirirəm, iki ölkənin və onların xalqlarının xeyrinə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın bütün sahələrində yeni uğurlara nail olmaq üçün Sizinlə birgə səy göstərməyə hazırəm", - deyərək daha sonra təbrik məktubunda bildirilirdi. Eyni zamanda, digər Avropa, Qərb və Şərq ölkələrinin rəhbərlərindən, o cümlədən qardaş və dost Türkiyə dövlətinin prezidentinin Azərbaycan prezidentinə təbrik məktublarında əməkdaşlıq, tərəfdaşlıq və müttəfiqlik münasibətlərinin mövcud səviyyəsindən məmnunluq ifadə edildi, həmçinin bu münasibətlərin daha da dərinləşdirilməsi istəkləri öz əksini tapdı.

PREZİDENTİN ANDI...

Seçkilərdən cəmi 6 gün sonra, aprelin 17-də Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumu prezident seçkilərinin nəticələrinə dair Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) protokolunun Seçki Məcəlləsinin müddəalarına uyğun gəlidiyini, İlham Əliyevin səsərinin 86,03 faizini topladığını üçüncü prezident elan edilməsi ilə bağlı qərarını bəyan etdi. Bunun səhərisi günü, aprelin 18-də Prezident İlham Əliyevin Milli Məclisində (MM) tarixi andıçmə mərasimi keçirildi. Düz 5 il öncə də, 2013-cü ilin prezident seçkiləri ilə bağlı prezidentin andıçmə mərasimi də məhz parlamentdə keçirilmişdi və bu, dövlət başçısının MM-ə nə qədər böyük dəyər verdiyinin daha bir əyani sübutudur. Prezident əlini Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının üzərinə qoyaraq, həmçinin müqəddəs Qurani-Şərifə əl basaraq and içdi. Daha sonra təzim edərək, Azərbaycanın dövlət bayrağını öpdü və geniş nitq söylədi. Dövlət başçısı çıxışında seçkilərdə göstərilən yüksək etimada görə Azərbaycan xalqına dərin təşəkkürünü bildirərək qeyd etdi ki, həmişə Azərbaycan xalqının dəstəyini hiss edib və bu dəstək ona güc verir. Beləliklə, 18 aprel tarixindən etibarən ölkə rəhbəri İlham Əliyev dövlət başçısı kimi növbəti 7 illik müddətdə prezidentlik fəaliyyətinə başlamış oldu. Vəzifəsinin icrasına başlaması ilə dövlət başçısı bir daha ötən 25 illik siyasətə, onun davam etdirilməsinə qərarlılıq, əsası 1994-cü ildən, "Əsrin müqaviləsi"ndən qoyulmuş uğurlu neft strategiyasından başlanan enerji siyasətində qətiyyətli nümayiş etdirdi. Burada mütləq şəkildə qeyd etmək yerinə düşər ki, ümumiyyətlə, 2018-ci il Azərbaycan xalqının və dövlətinin tarixində, 27 illik müstəqillik dövründən ən əlamətdar illərdən biri kimi tarixə düşdü. Belə ki, hələ prezident seçkilərindən əvvəl, 2018-ci ilin yanvar ayında Azərbaycan Xalq

Cümhuriyyətinin (AXC) 100-cü ildönümü ilə bağlı ölkə prezidenti 2018-ci ili "Cümhuriyyət İli" elan etdi və bununla əlaqədar müvafiq sərəncam imzaladı. Bu sərəncamdan da irəli gələrək AXC-nin yüz illik yubileyi ilə yüksək səviyyəli dövlət tədbirlərinin keçirilməsinə start verildi. May ayının 28-də

AXC-nin yüz illiyi ilə bağlı ölkə prezidentinin rəsmi (təntənəli) qəbulu təşkil edildi. Tədbirdən öncə ölkə prezidenti AXC qurucularının şərafətinə ucaldılmış abidəni ziyarət etdi. Rəsmi qəbulda geniş nitqində isə ölkə prezidenti AXC-nin yaradılmasını, 23 aylıq fəaliyyətini tarixi hadisə adlandırdı. Dövlət başçısı "İlk dəfə olaraq müasir aləmdə demokratik respublika yaradılmışdır. Biz haqlı olaraq fəxr edirik ki, bu respublikanı Azərbaycan xalqı yaradıb. Bu, bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan xalqı böyük xalqdır, Azərbaycan xalqı azadlıqsevər, müttəqqi xalqdır. Azərbaycan dövləti Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurucularının xatirəsinə böyük hörmətlə yanaşır..." - deyərək sözlərini əlavə etdi.

CƏNUB QAZ DƏHLİZİ VƏ YA YENİ ENERJİ DAMARI...

Ümumiyyətlə, son bir il ərzində görülmüş işləri bir yazıda işıqlandırmaq, onlardan bəhs etməmək, adlarını belə saymaq kifayət etməz, yetərli olmaz. Çünki bir il ərzində o qədər geniş, möhtəşəm, miqyaslı layihələr, tədbirlər keçirilib ki, müstəqilliyimiz, müstəqil inkişaf xəttimiz, müstəqil dövlət siyasətimiz olmadan, onlara nail ola bilməzdik. Bu işlər, bu tədbirlər ötən əsrdə ikinci dəfə əldə etdiyimiz dövlət müstəqilliyimizin, o cümlədən 1993-cü ildən bu yana həyata keçirilən və son bir il ərzində ən yüksək zirvəsinə çatan müstəqil dövlət və müstəqil inkişaf xəttinin, ölkə prezidentinin son dərəcə uğurlu siyasətinin bəhrələridir. Ona görə çalışmaq ki, bu yazıda ən vacib məqamlara diqqət yetirik. Bu yerdə konkret olaraq, yeni enerji layihələri kimi xarakterizə edilən Cənub Qaz Dəhlizinin (CQD) açılışını qeyd etmək istərdik. CQD-nin yüksək səviyyəli açılışını həyata keçirməklə, Azərbaycan öz ikinci müstəqillik tarixində, ümumiyyətlə, müstəqil dövlətçiliyinin, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin (AXC) yaranmasının 100-cü ildönümündə daha bir uğuruna imza atdı. Nəinki yerləşdiyi bölgənin, həmçinin Avropanın və dünyanın enerji təhlükəsizliyində əsas aktörülərdən birinə çevrilən Azərbaycan CQD-nin təntənəli açılış mərasiminə tarixi evsahibliyi etdi. Ölkə prezidentinin və nüfuzlu xarici qonaqların iştirakı ilə Səngəçal terminalında CQD-nin tarixi açılış mərasimi baş tutdu və bununla da Azərbaycan dünyanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına növbəti töhfəsini vermiş oldu. Qeyd edək ki, enerji resurslarının saxələndirilməsi işində çox önəmli layihə olan CQD enerji təhlükəsizliyi məsələlərinin həllində də mühüm əhəmiyyət daşıyır. Çünki bu gün enerji təhlükəsizliyi ilə bağlı məsələlər dünya gündəliyində çox ciddi dayanır və ölkələrin milli təhlükəsizliyi, o cümlədən enerji təhlükəsizliyindən böyük dərəcə

də asılıdır. Bu baxımdan da hesab edirəm, eyni zamanda, açılış mərasimində də vurğulandığı kimi, CQD əvəzolunmaz bir layihədir. Həmçinin, ölkə prezidenti bugünlərdə etdiyi son çıxışlarının birində CQD mövzusunda toxunaraq, yaxın gələcəkdə bunun işə düşəcəyini və böyük gəlir gətirəcəyini vurğuladı. Bütövlükdə, CQD dörd böyük layihədən ibarətdir ki (Cənubi Qafqaz Kəməri, TANAP və TAP layihəsi), bu dörd layihənin üçü artıq reallaşmış, başa çatıb. TAP-da atq böyük hissəsi, 70 faizindən çoxu icra olunub. Ona görə hesab edirəm ki, 2019-2020-ci illər ərzində TAP layihəsi də tamamlanacaq

6 milyard kubmetri Türkiyəyə, 10 milyard kubmetri isə Avropaya nəql olunacaq. Tələbdən qasılı olaraq, ötürücülük qabiliyyətinin əvvəlcə 22 milyard, daha sonra əlavə sərmayələrlə 31 milyard kubmetrə çatdırılması hədəflənir.

Trans-Anadolu qaz kəməri layihəsinin icrası müstəqilliyimizin daha bir mühüm hadisəsi kimi tarixə düşdü. Azərbaycanın və Türkiyənin möhkəm işbirliyi, qardaşlığa və dostluğa söykənən fəaliyyətləri bu strateji layihənin uğurla reallaşmasında əhəmiyyətli rol oynadı. Ölkəmizin iqtisadi qüdrətinin, Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasındakı rolunu bir

Hər yerdə hər bir dövlət məmuru, icra başçısı, bələdiyyə sədri, dövlət təşkilatında çalışan məmur vətəndaşlara xidmət etməlidir...

İLHAM ƏLİYEV

və beləliklə, Avropanın 40 milyard dollar sərmayə tələb edən ən böyük infrastruktur layihəsi olan CQD icra edilmiş olacaq. Bu tarixi nailiyyət isə bizə imkan verəcək ki, Azərbaycanın zəngin qaz ehtiyatları Türkiyə və Avropa bazarlarına qısa və təhlükəsiz yolla, saxələndirilmiş formada çatdırılsın.

TANAP, YAXUD "İKİNCİ QAN DAMARI"...

Ötən əsrin 90-cı illərində, xüsusilə də 1994-cü ildə baş tutan "Əsrin müqaviləsi" ilə uğurlu neft strategiyası həyata keçirən və qısa müddət ərzində dünyanın enerji təhlükəsizliyində mühüm rol oynayan ölkəmiz CQD-nin açılışından sonra yeni, növbəti uğuruna imza atdı. Dünya Azərbaycanın iştirakı ilə təşəbbüsü ilə gerçəkləşdirilən daha bir tarixi layihənin açılış mərasiminə şahidlik etdi. Belə ki, Türkiyənin Əskişəhər şəhərində "ikinci qan damarı" adlandırılan TANAP qaz kəmərinin istifadəyə verilməsi münasibəti ilə təntənəli mərasim keçirildi. TANAP-ın istismara verilməsini Türkiyə-Azərbaycan qardaşlığının növbəti təzahürü kimi qiymətləndirən Azərbaycan prezidenti bu layihəni Türkiyə ilə Azərbaycanın növbəti zəfəri adlandırdı və qeyd etdi ki, Türkiyə-Azərbaycan birliyi, qardaşlığı olmasaydı, bu layihə kağız üzərində qala bilərdi. Həmçinin, vurğulandı ki, son illər ərzində təkcə Azərbaycan tərəfindən Türkiyə iqtisadiyyatına 13 milyard dollardan çox sərmayə qoyulubdur, növbəti illərdə bu rəqəm 20 milyard dollara çatacaq. Eyni zamanda, açılış mərasimində də vurğulandığı kimi, enerji bazarında yaşanan dəyişikliyə və ehtiyaca cavab verən TANAP həm də qarşıdakı illərdə həyata keçiriləcək yeni layihələrin müjdəsidir. Elə layihə ilə bağlı rəqəmlər bu haqiqəti açıq-aşkar ortaya qoyur. Belə ki, diametri 56 düymlik borulardan ibarət olan 1850 kilometrlik TANAP Türkiyə, Yaxın Şərq və Avropanın ən uzun təbii qaz boru kəməridir. TANAP 20 vilayət, 67 rayon və Çanaqqala boğazını keçən marşruta sahibdir. Bu layihənin ilkin ötürücülük qabiliyyəti ildə 16 milyard kubmetr təbii qazdır. Bunun

daha təsdiqlənən TANAP bununla da Azərbaycanın dünyanın siyasi və iqtisadi həyatındakı yerini və özəlliyini nümayiş etdirirdi...

22 İLLİK YOLUN SON MANİFESTİ - AKTAU RAZILASMASI...

Hamımız bilir ki, 5 Xəzər dənizi dövlət arasında Xəzər dənizi hüquqi statusuna dair konvensiyayı imzalamaq nə qədər çətin və mürəkkəb bir proses idi. Hələ 23 il bundan qabaq, 1996-cı ildən ulu öndər Heydər Əliyev bu mürəkkəb məsələnin həlli üçün bütün var gücü ilə çalışmışdı. Bu istiqamətdə Xəzər dənizi dövlətlərinin rəhbərləri, rəsmiləri ayrı-ayrılıqda müzakirələr, söhbətlər aparırdı, onları belə bir konvensiyanın imzalanmasının vacibliyini inandırmağa çalışırdı. Eyni zamanda, bu xətt, bu siyasət 2003-cü ildə hakimiyyətə gələn cənab İlham Əliyevin dövründə də davam etdirildi, bu yöndə mühüm addımlar atıldı və nəhayət, ötən ilin avqustunda Qazaxıstanın Aktau şəhərində Xəzər dənizinin hüquqi statusunun müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı tarixi hadisə baş verdi. Xəzər dənizi dövlət başçıları 5-ci Zirvə toplantısında 22 illik danışıqlar prosesinə yekun vurularaq, Xəzər dənizinin hüquqi statusu haqqında Konvensiyanın imzalanması mərasimi keçirildi və Konvensiya 5 Xəzər dənizi dövlətinin başçısı tərəfindən imzalandı. Bir daha qeyd etmək istərdik ki, bu razılaşmanın baş tutmasında Azərbaycanın, xüsusilə də mər-

hum dövlət başçısı Heydər Əliyevin və ölkə Prezidenti İlham Əliyevin rolu, xidməti çox böyükdür və danılmazdır. Məhz onların söyləri və uzaqgörən siyasətləri nəticəsində 22 ildən sonra Xəzər dənizi belə tarixi anlaşma əldə edildi. Beləliklə, Aktau Konvensiyası Xəzər dənizi dövlətlərinin münasibətlərində və qarşılıqlı əməkdaşlığında yeni mərhələ kimi tarixə düşdü. Bu Konvensiya, Aktau anlaşması imkan verəcək ki, bu dövlətlər arasında münasibətlər növbəti

mərhələlərdə də inkişaf etdirilsin, Xəzər dənizi sülh və təhlükəsizlik dənizinə çevrilməsinə özünün növbəti töhfələrini versin. Çünki Xəzər hamumuzundur, 5 Xəzər dənizi dövlətidir və bu dənizin sülh, təhlükəsizlik dənizi funksiyasını icra etməsi olduqca önəmlidir, vacibdir. Hər bir Xəzər dənizi dövlətinin milli və dövlətçilik maraqlarına, mənafeələrinə cavab verən bir məsələdir. Odur ki, Aktau Konvensiyası hələ növbəti illərdə, növbəti mərhələlərdə də öz sözünü deyəcək, öz tarixi rolunu oynayacaq və bu bölgənin, bütövlükdə dünyanın təhlükəsizliyinə öz töhfələrini verməkdə davam edəcək.

STAR: TÜRKİYE-AZƏRBAYCAN DOSTLUĞU VƏ QARDAŞLIĞININ NÖVBƏTİ İFADƏSİ...

Ötən bir ilin uğurlarından bəhs edərkən, Türkiyənin İzmir şəhərində "Star" neft emalı zavodunun açılış mərasiminə qeyd etməmək mümkün deyil. Hələ 2011-ci ildə Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin iştirakı ilə təməli atılan "Star" zavodu hər iki ölkənin, bütövlükdə isə bu bölgənin iqtisadi inkişafında və enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına öz müsbət töhfələrini verəcək tarixi layihədir. Təsəffüf deyil ki, tarixi və təntənəli açılış mərasimində də bu məqamlar bir daha vurğulandı, diqqətə çatdırıldı. Belə ki, dövlət başçıları arasında qardaşlığın, dostluğun təməlini 7 il öncə birlikdə qoyulmuş xatıradılarlaq, vurğulandı ki, belə nəhəng layihələrin

2-8 may 2019-cu il

Strateji Yol xəritələrinin ümumi icrası 52 faiz təşkil etmişdir

Bunu Nazirlər Kabinetinin ilin birinci rübünün yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında Prezidentin iqtisadi siyasət və sənaye məsələləri üzrə köməkçisi Natiq Əmirov deyib.

"Həyata keçirməyi nəzərdə tutduğunuz yeni proqramlar, qeyri-neft sektorunda sənayenin, kənd təsərrüfatının və digər sahələrin inkişafını təmin edəcək dövlət proqramları vahid bir sənəddə - milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə Strateji Yol xəritələrində birləşdirilərək, 2016-cı ilin dekabrında nəzərdə tutulan tədbirlərin ən azı 50 faizinin icrası nəzərdə tutulmuşdur. Strateji Yol xəritələrinin ümumi icrası nəzərdə tutulan 50 faizə qarşı 52 faiz təşkil etmişdir ki, bu da icra qrafikini qabaqlamaqla icranı sürətləndirməsinə əlaməti gəlir", - deyərək Natiq Əmirov bildirmişdir.

Natiq Əmirov çıxışına davam edərək demişdir: "Strateji Yol xəritələrinin əsas tədbirlərinin təqribən 40 faizi İqtisadiyyat Nazirliyi və Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin payına düşür

ki, bu məsələlərə sistemli yanaşılması, çoxsaylı komissiyaların, əlaqələndirici qrupların monitorinq qurumları ilə birgə fəaliyyəti həm hər iki nazirliyin, həm də digər qurumların birgə fəaliyyəti ilə Strateji Yol xəritələrində bu uğura imza atmağa imkan vermişdir. Strateji Yol xəritələrində ilk növbədə, makroiqtisadi sistemdə pul bazası hədəf götürülməklə makroiqtisadi sabitliyi nail olundu, mənatın məzənnəsi sabitləşdirildi, inflyasiya optimal həddə endirildi, strateji valyuta ehtiyatları əhəmiyyətli dərəcədə artdı. Biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması və sahibkarlar üçün əlverişli biznes mühiti qurulması sahəsində çox ciddi addımlar atılmışdır. Prezident yanında Apellyasiya Şurası yaradıldı, KOS-un İnkişafı Agentliyi təsis olundu, sahibkarların dünya iqtisadi məkanına inteqrasiyasını təmin etmək

məqsədilə "Enterprise Azerbaijan" portalı, "Azexport.az", rəqəmsal ticarət qovşağı platformaları yaradıldı".

Sonra N.Əmirov demişdir: "Bu ildən başlayaraq, şəhid ailələrinə birdəfəlik ödəmə verilmiş, minimum əməkhaqqı, minimum pensiya, tələbələr təqəüdləri artırılmış, bütün növ müavinətlər 100 faiz həcmində artırılmışdır. Təbii ki, bu göstəricilər iqtisadi göstəricilərdə də öz əksini tapmaya bilməzdi. İllik inflyasiya göstəricisi 2016-cı ildəki 12,4 faizdən 2018-ci ildə 2,3 faizə qədər enmiş, strateji valyuta ehtiyatları 2016-cı ildəki 37,9 milyard dollardan 2019-cu ildə 46,7 milyard dollara qalxmışdır. Bütçə xərcləri 2016-cı ildəki 17 milyard 800 milyon manatdan 2019-cu ildə 25 milyard 200 milyon manata qədər artmışdır. İlk dəfə olaraq qeyri-neft sektoru üzrə əhəmiyyətli dərəcədə artdı. Biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması və sahibkarlar üçün əlverişli biznes mühiti qurulması sahəsində çox ciddi addımlar atılmışdır. Prezident yanında Apellyasiya Şurası yaradıldı, KOS-un İnkişafı Agentliyi təsis olundu, sahibkarların dünya iqtisadi məkanına inteqrasiyasını təmin etmək

Aqrar sahədə müsbət inkişaf dinamikası cari ildə də davam edir

Bunu aprelin 30-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2019-cu ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasda Kənd Təsərrüfatı naziri İnam Kərimov deyib.

O, qeyd edib ki, son illərdə həyata keçirilən davamlı və sistemli islahatlar nəticəsində aqrar məhsulların daxili bazar təminatı və ixrac həcmi artıb, kənd yerlərinə də məşğulluq və gəlir əldə etmək imkanları xeyli genişləndi. 2018-ci ildə kənd təsərrüfatı məhsullarının ümumi istehsalı 2017-ci ildəki 1,5 milyon tondan çox təvəz, 1 milyon tondan çox meyvə və giləmeyvə istehsal olundu. Bu isə müstəqillik dövründə qazanılmış ən yüksək nəticədir. Həmçinin meyvə-tərəvəz məhsullarının ixracı 11,1 faiz artaraq 530 milyon ABŞ dolları olub. Birinci rübdə əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə ümumi istehsal həcmi 3,6 faiz, o cüm-

lədən bitkiçilik 24,7 və heyvandarlıq 2,8 faiz artıb. 32 faiz çox tərəvəz istehsal olunub, meyvə-tərəvəz ixracının həcmi 28,2 faiz artıb.

Aqrar sahədə inkişafın davamlılığını təmin etmək üçün, müəyyən etdiyiniz strateji kursa uyğun olaraq, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi öz fəaliyyətini düzgün idarəçilik, innovasiyaların tətbiqi və fermerlərə yaxınlıq prinsiplərinə əsasən qurmuşdur. Fermerlərə xidmətlərin əlçatanlığını və keyfiyyətini artırmaq məqsədilə nazirliyin rayon idarələrinin əsasında Dövlət Aqrar İnkişaf Mərkəzləri yaradılıb. Bununla da keçmiş kənd təsərrüfatı idarələri inzibati strukturundan xidmət qurumlarına çevriliblər. Mərkəzlərdə "vahid pəncərə" prinsipinə uyğun olaraq, fermerlərə 70-ə yaxın xidmət göstərilir.

Nazirliyin nəzdində fəaliyyət göstərən 4 qurumun bazasında Aqrar Xidmətlər Agentliyi yaradılıb.

Agentlik baytarlıq, fitosanitar, toxum müfəttişliyi və texniki nəzarət xidmətləri üzrə çevik və səmərəli idarəetməni təmin edəcək.

Nazir qeyd edib ki, lizinq fəaliyyəti ilə bağlı həyata keçirilən islahat nəticəsində bazarda azad və ədalətli rəqabət mühiti formalaşmışdır. Bu isə həm texnikanın, həm də damazlıq heyvanların satış qiymətinin əsaslı ucuzlaşmasına səbəb olub. Fermerlərə subsidiyaların və güzəştli kreditlərin verilməsinə şəffaflıq və çeviklik təmin etmək məqsədilə ötən il Aqrar İnkişaf və Kredit Agentliyi yaradılıb.

İcbari tibbi sığortanın tətbiqi səhiyyə sisteminin sürətlə inkişafına töhfəsini verəcək

Bunu aprelin 30-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2019-cu ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Zaur Əliyev deyib.

O, qeyd edib ki, genişmiqyaslı sosial layihə olan icbari tibbi sığortanın başlıca məqsədləri səhiyyə sisteminin maliyyələşdirilməsini dayanaqlı iqtisadi əsaslarla qurmaq, tibbi xidmətlərin əlçatanlığını təmin etməklə əhalini sağlamlıqla bağlı maliyyə risklərindən qorumaqdır. Ölkədə icbari tibbi sığortanın tətbiqi səhiyyə sahəsinə ayrılan maliyyə vəsaitlərinin daha da səmərəli istifadə edilməsinə və əhalinin tibbi xidmətlərdən istifadə imkanlarının artırılmasına zəmin yaradacaq.

2017-ci ilin yanvarından etibarən ölkəmizdə icbari tibbi sığortanın pilot layihə şəklində həyata keçirilməsinə başlanmışdır.

Pilot ərazilərdə kəmiyyət göstəricilərinin artması ilə yanaşı, rayon xəstəxanalarında əvvəllər aparılmıyan mümkün olmayan endoprotezləmə, TUR, laparoskopik cərrahi müdaxilələr və sair mürəkkəb əməliyyatlar həyata keçirilmişdir.

Z.Əliyev çıxışına davam edərək demişdir: "Cənab Prezident, Sizin siyasi iradəniz sayəsində icbari tibbi sığorta sahəsində görülmüş işlərin davamı olaraq "Tibbi sığorta haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanuna dəyişikliklər layihəsi hazırlanmış və 2018-ci il

dekabrın 28-də Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən qəbul edilmişdir. 2020-ci il yanvarın 1-dən qüvvəyə minəcək Qanunda bütün əhaliyə təcili və təxirəsalınmaz tibbi yardım, habelə ilkin səhiyyə xidməti üçün sığorta haqlarının dövlət büdcəsi tərəfindən ödənilməsi göstərilmişdir. Həmçinin ölkə əhalisinin 45 faizini təşkil edən iqtisadi qeyri-fəal əhali, başqa sözlə desək, uşaqlar, tələbələr, pensiyaçılar, sosial müavinət və ünvanlı sosial yardım alan şəxslər, hamilə və sosial məzuniyyətdə olan qadınlar üçün sığorta haqqının dövlət büdcəsi tərəfindən ödənilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Bu isə Sizin sosialyönümlü islahatlarınızın və həssas əhali kateqoriyasına göstərdiyiniz yüksək qayğının bariz nümunəsidir. "Tibbi sığorta haqqında" Qanuna edilmiş dəyişikliklərin 2020-ci ildə qüvvəyə minməsinə nəzərə alaraq, ölkənin səhiyyə sisteminin icbari tibbi sığorta tələblərinə uyğunlaşdırılması ehtiyacı yaranmışdır. Bu məqsədlə tərəfindən tibb müəssisələrinin ilkin qiymətləndirilməsi həyata keçirilmiş və nəticədə 2019-cu il üzrə görülməli işlərə dair tədbirlər planı işlənib hazırlanmışdır.

İlk "KOB Evi"nin təqdimatı keçirilib

Mayın 1-də Bakı şəhərində yaradılmaqda olan ilk kiçik və orta biznes evinin ("KOB Evi") təqdimatı keçirilib.

Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin (KOBİA) təşkilatçılığı, sahibkarlara müxtəlif xidmətlər göstərən dövlət qurumlarının, özəl sektor nümayəndələrinin, qeyri-hökumət təşkilatlarının iştirakı ilə təşkil olunmuş tədbirdə "KOB Evi" konsepsiyası, hazırda bu dəstək mexanizminin yaradılması istiqamətində görülən işlər, burada sahibkarlara göstəriləcək xidmətlər barədə ətraflı məlumat verilib.

İqtisadiyyat nazirinin müavini Niyazi Səfərov Azərbaycan Prezidentinin rəhbərliyi ilə digər sahələrdə olduğu kimi, sahibkarlığın inkişafı, biznes və investisiya mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində həyata keçirilən məqsədyönlü tədbirləri, aparılan islahatları, yaradılan yeni dəstək mexanizmlərini diqqətə çatdırıb, "KOB Evi"nin yaradılmasının sahibkarlığın inkişafında əhəmiyyətli olacağını vurğulayıb.

KOBİA-nın idarə heyətinin sədri Orxan Məmmədov ölkəmizdə kiçik və orta biznesin inkişafı, bu sahədə həyata keçirilən islahatlar və qanunvericilikdə edilmiş dəyişikliklər, agentliyin fəaliyyəti və sahibkarlara göstərdiyi dəstək mexanizmləri və xidmətlər barədə məlumat verib: "KOB Evləri"nin yaradılması ilə biznesə göstəriləcək xidmətlərin əhatə dairəsi əhəmiyyətli dərəcədə böyüyəcək. "KOB Evləri"ndə sahibkarlara verilən bütün icazələrin vahid məkan prinsipi əsasında şəffaf, operativ şəkildə verilməsi təmin ediləcək, digər tərəfdən sahibkarlar bu evlərdə çoxsaylı dəstək tədbirləri ilə əhatə olunacaqlar. Növbəti mərhələdə bu xidmətlər elektron platforma üzərindən - "e-KOB evi" vasitəsilə həyata keçiriləcək. Əminlik ki, "KOB Evləri" ölkəmizin yeni innovativ brendi kimi dünyaya təqdim olunacaqlar".

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə son dövrlərdə ölkəmizdə

də sahibkarlıq sahəsində həyata keçirilən effektiv islahatlar və qəbul edilən qanunvericilik aktlarının sahibkarlığın inkişafında önəmli rolunu diqqətə çatdırıb, "KOB Evi"nin yaradılmasının özəl bölmənin inkişafında əhəmiyyətli olacağını bildirib. Milli iqtisadiyyatın dayanıqlı inkişafında kiçik və orta sahibkarlığın böyük rol oynadığını qeyd edən Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Məfederasiyasının prezidenti Məmməd Musayev qeyd edib ki, hazırda ölkədə qeyri-neft sektoru və kiçik və orta sahibkarlıq öz inkişaf dövrünü yaşayır.

Son məlumatlara görə, Azərbaycanda aktiv şəkildə fəaliyyət göstərən 440 min sahibkarlıq subyektləri böyük əksəriyyəti kiçik və orta sahibkarlardır.

İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin icraçı direktoru Vüsal Qasımlı dövlət başçısının rəhbərliyi ilə həyata keçirilən iqtisadi islahatlar, sahibkarlığın inkişafı istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər barədə danışıb. O, "KOB Evi"nin

sahibkarlara göstərilən xidmətlərin vahid məkanla təqdim olunması, sahibkarların ehtiyaclarının öyrənilməsi baxımından önəmli mexanizmlərdən olacağını vurğulayıb.

Sonra KOBİA-nın aparat rəhbəri Şamil Suleymanlı agentliyin fəaliyyətinə dair təqdimatla çıxış edib. "KOB Evi"ndə dair videoçarx nümayiş olunub.

Həmin gün Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi yanında daimi fəaliyyət göstərən Koordinasiya Qrupunun iclası da keçirilib. Qeyd edək ki, Koordinasiya Qrupu "KOB Evləri"ndə sahibkarlıq subyektlərinə xidmət göstərilməsi zamanı dövlət qurumları ilə agentlik arasında səmərəli əlaqələndirmənin və operativliyin təmin edilməsi məqsədilə Nazirlər Kabinetinin 2018-ci il 21 sentyabr tarixli Qərarı ilə yaradılıb. Koordinasiya Qrupunda sahibkarlara müxtəlif xidmətlər göstərən 30-dan çox dövlət qurumunun nümayəndələri təmsil olunur. İclasda ilk "KOB Evi"nin yaradılması sahəsində qarşıda duran vəzifələrə dair müzakirələr aparılıb, təkliflər səsləndirilib.

Qeyri-neft sektoru üzrə ixrac 16,5 faiz artıb

Cari ilin yanvar-mart aylarında "Azexport.az" portalına 178,4 milyon ABŞ dolları dəyərində ixrac sifarişləri daxil olub.

Bu barədə İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin (İİTKM) "İxrac İcmalı"nın 2019-cu ilin aprel sayına dair aprelin 30-da keçirilən mətbuat konfransında mərkəzin departament rəhbəri Ramil Hüseyin deyib.

İcmalın bu sayında göstərilir ki, yanvar-mart aylarında Azərbaycan ixracı 4,5 milyard dollar təşkil edib, ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 1,1 milyard dollar və ya 34 faiz artıb. Bu müddətdə qeyri-neft sektoru üzrə ixrac isə 415 milyon dollar olub. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə cari ilin ilk 3 ayında qeyri-neft sektoru üzrə ixrac 59 milyon dollar və ya 16,5 faiz artıb.

Bu ilin birinci rübündə Rusiyaya 115 milyon, Türkiyəyə 99 milyon, Gürcüstana 50 milyon, İsveçrəyə 33,7 milyon və İrana 12,7 milyon dollar dəyərində qeyri-neft sektoruna aid məhsul ixrac edilib. Keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə bu ilin üç ayında Rusiyaya qeyri-neft ixracı 17 faiz, Türkiyəyə 2 faiz, Gürcüstana 58 faiz, İtaliyaya isə 74 faiz artıb.

Bildirilib ki, cari ilin ilk rübündə ixrac edilən qeyri-neft sektoruna aid malların siyahısında elektrik enerjisi (38,4 milyon dollar) birinci, qabığı təmizlənmiş meşə fındığı (38,4 milyon dollar) ikinci və məhlul (37,4 milyon dollar) üçüncü olub. Ümumiyyətlə, birinci rübdə meyvə-tərəvəz ixracı 103,5 milyon, elektrik enerjisinin ixracı 38,4 milyon, plastmas və onlardan hazırlanan məmulatların ixracı 48,4 milyon, pambıq lifi ixracı 37,7 milyon, alüminium və ondan hazırlanan məmulatların ixracı 22,3 milyon, kimya sənaye

yesli məhsullarının ixracı 17,6 milyon, qara metallar və onlardan hazırlanan məmulatların ixracı 11,6 milyon, alkoqollu və alkoqolsuz içkilərin ixracı 7,5 milyon, pambıq ipliyi ixracı 6,4 milyon dollar təşkil edib. Ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə cari ilin yanvar-mart aylarında pambıq lifinin ixracı 2,8 dəfə, alkoqollu və alkoqolsuz içkilərin ixracı 2,8 dəfə, plastmas və onlardan hazırlanan məmulatların ixracı 50 faiz, kimya sənayesi məhsullarının ixracı 42 faiz, pambıq ipliyinin ixracı 34 faiz, meyvə-tərəvəzin ixracı 28 faiz, elektrik enerjisinin ixracı 13 faiz artıb.

"İxrac İcmalı"nın aprel sayında qeyri-neft sektoru üzrə əsas ixracatçı şirkətlərin reytingi verilib.

"İxrac İcmalı"nda xidmət ixracına da yer verilib. Bildirilib ki, bu ilin birinci rübündə "Azarkosmos" ASC tərəfindən dünyanın 17 ölkəsinə xidmət (peyk telekommunikasiya və optik peyk xidmətləri) ixrac edilib. "Azarkosmos" ASC-nin xidmət ixracından əldə etdiyi gəlir onun ümumi gəlirlərinin 85 faizini təşkil edib. Martda isə "Azarkosmos" 17 ölkəyə 5,5 milyon dollar dəyərində xidmət ixrac edib. "Azarkosmos" ASC-nin cari ilin yanvar-mart aylarında xidmət ixracı həyata keçirdiyi əsas ölkələr ABŞ, Fransa, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Almaniya, Birləşmiş Krallıqdır.

Həmçinin, "İxrac İcmalı"nda məlumat verilir ki, bu ilin yanvar-mart aylarında Azərbaycanın 157 ölkəsindən 610,8 min əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxs gəlib. Üç ayda Azərbaycana gələn xarici vətəndaşların bank kartları vasitəsilə apardıqları əməliyyatların dəyəri 271,6 milyon manat olub.

“BİR KƏMƏR, BİR YOL” LAYİHƏSİNİN KONFIQURASIYASINA DAİR

“Bir kəmə, bir yol” 2010-cu ildə Çin Xalq Respublikası (ÇXR) tərəfindən irəli sürülən “İpək Yolunun İqtisadi Kəməri” və XXI əsrin Dəniz İpək Yolu layihələrinin təklifidir.

Bu təklif ilk dəfə 2013-cü ilin payızında ÇXR-in sədri Si Cinqin tərəfindən Qazaxıstana və İndoneziyaya səfəri zamanı irəli sürülmüşdür.

“2015-ci il üçün sosial-iqtisadi inkişaf planı” və “Hökumətin iş haqqında məruzəsi” kimi siyasi sənədlərdə “Bir kəmə, bir yol” un tikintisi Çinin yeni hökuməti qarşısında qoyulan mühüm vəzifələr sıyahısına daxil edilmişdir. Çinin xarici siyasət fəaliyyətinin “fokusuna” çevriləcəkdir. Təsdiq edilmişdir ki, bu təşəbbüsün həyata keçirilməsi yaxın illərdə ÇXR-in xarici siyasət fəaliyyətinin “fokusuna” çevriləcəkdir. Təsdiq edilmişdir ki, bu iri layihə 2016-cı ildə qəbul edilmiş “13-cü beşillik” plana daxil edilmişdir. Çinin bu təşəbbüsünün mahiyyəti onun iştirakı ilə qarşılıqlı fəaliyyətin mövcud regional, ikitərəfli və çoxtərəfli mexanizmlərinin və strukturlarının möhkəmlənməsinin köməyi ilə yeni beynəlxalq əməkdaşlıq və inkişaf modelinin formalaşdırılmasına və irəliləyişinin axtarışdır. Qədim İpək Yolunun ruhunun davam etməsi və inkişaf etməsi əsasında “Bir kəmə, bir yol” regional iqtisadi tərəfdaşlığın yeni mexanizmlərinin işlənilməsinə, cəlb edilmiş ölkələrin iqtisadi cəhətdən çiçəklənməsinin stimullaşdırılmasına, müxtəlif sivilizasiyalar arasında bütün sahələrdə mədəni mübadilələrin və əlaqələrin möhkəmlənməsinə, eləcə də sülh və dayanıqlı inkişafa yardımçı çağırışdır. Rəsmi məlumatlara görə, “Bir kəmə, bir yol” inkişaf

etməkdə olan ölkələri, o cümlədən “yeni iqtisadiyyatları” və inkişaf etmiş ölkələri birləşdirərək, Avrasiyanın böyük hissəsini əhatə edir. Bu meqalayihənin ərazisində zəngin resurs ehtiyatları cəmlənmiş, burada planetin əhalisinin 63%-i yaşayır, təxminən iqtisadi miqyas 21 trilyon ABŞ dollarıdır.

Təşəbbüsün əmələ gəlmə konteksti

Dünya iqtisadiyyatının global maliyyə-iqtisadi böhrandan zəif bərpa olunması fonunda dünya birliyinin qarşısında qarşılıqlı fəaliyyətin yeni modelinin tapılması və iqtisadi inkişafın yeni mexanizmlərinin yaradılması durur. Çin iqtisadiyyatının dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya gedişində Çin öz qabiliyyətlərini uyğun olaraq daha çox beynəlxalq nailiyyətin və öhdəliklərin öz üzərinə götürülməsinə, sülhün və ümumibəşəri inkişafın saxlanmasına böyük töhfə verilməsinə hazırdır. “Bir kəmə, bir yol” layihəsi iqtisadi amillərin sərbəst qaydaya salınmış hərəkətinin dəstəklənməsinə, resursların səmərəli bölünməsinə və bazar inteqrasiyasının dərinləşməsinə, “Bir kəmə, bir yol” marşrutları boyunca ölkələrin iqtisadi siyasətinin koordinasiya-sının həvəsləndirilməsinə, regional əməkdaşlığın genişlənməsinə və dərinləşməsinə, birgə sayılarla regional əməkdaşlığın açıq, inkluziv və balanslı arxitekturasının formalaşdırılmasına yönəldilmişdir. Boao-Asiya Forumu (ing. Boao Forum for Asia, BFA – Şərqi Davos kimi beynəlxalq qeyri-hökumət və qeyri-kommersiya təşkilatıdır) – 2015-ci ildə müşavirənin açılış mərasimində ÇXR-in sədri Si Cinqinin qeyd etdiyi kimi, “Bir kəmə, bir yol” Çinin solo ifası de-

yə, əksinə layihənin marşrutları boyunca bütün ölkələrin əsl xordurur. “Bir kəmə, bir yol” təşəbbüsü, həmçinin Çinin “İlk yüzilliklər” və çin millətinin dirçəlişi haqqında “Çin arzusu” məqsədlərinin həyata keçirilməsində qonşu ölkələrlə münasibətdə ÇXR-in xarici siyasətinin əsas rolunun yeni ölkə rəhbərliyi tərəfindən qeyd edilməsi nəticəsində meydana gəlmişdir. Si Cinqinin sözlərinə görə, qonşu ölkələrlə münasibətdə xarici siyasətin uğurla irəliləməsi Çinin inkişafı üçün əlverişli mühit yaradır. Çinin dinc inkişafı, öz növbəsində, qonşu dövlətlərə böyük fayda gətirəcək və onların birgə çiçəklənməsinə səbəb olacaqdır. Çinin bu təşəbbüsü qərb rayonlarının inkişafının stimullaşdırılmasına və Çinin qərb və şərq rayonlarında disproporsiya problemlərinin aradan qaldırılmasına, qərb istiqamətində açılışın genişlənməsi yolu ilə ölkədə artıq güclər probleminin həll edilməsinə, əmtələrin və kapitalın ixracı üçün Avrasiyada ölkələrin yeni bazarlarının mənimlənməsinə kömək edəcəkdir.

İpək Yolu iqtisadi Kəməri
“İpək Yolu İqtisadi Kəməri” layihəsi çərçivəsində üç transasiya iqtisadi siyasətinin koordinasiya-sının həvəsləndirilməsinə, regional əməkdaşlığın genişlənməsinə və dərinləşməsinə, birgə sayılarla regional əməkdaşlığın açıq, inkluziv və balanslı arxitekturasının formalaşdırılmasına yönəldilmişdir.

XXI əsrin Dəniz İpək Yolu
“XXI əsrin Dəniz İpək Yolu” layihəsi iki dəniz marşrutunun yaradılmasını özündə ehtiva edir:

- 1) *Şimal (Çin-Mərkəzi Asiya-Rusiya-Avropa);* 2) *Mərkəzi (Çin-Mərkəzi və Ön Asiya-Fars körfəzi-Aralıq dənizi);* 3) *Cənub (Çin-Cənub-Şərqi Asiya-Cənubi Asiya-Hind okeanı).*
- XXI əsrin Dəniz İpək Yolu**
“XXI əsrin Dəniz İpək Yolu” layihəsi iki dəniz marşrutunun yaradılmasını özündə ehtiva edir:
- 1) *bir marşrut Cənub-Çin dənizi vasitəsilə Çinin sahillərindən Cənub-Sakit okean regionuna aparıb çıxarar;* 2) *digər marşrut*

Cənub-Çin dənizi və Hind okeanı vasitəsilə Çinin və Avropanın dəniz sahili rayonlarının birləşdirilməsini nəzərdə tutur.

Yeni Avrasiya dəniz yolu magistralının tikintisi və köhnələrin modernləşməsi
İpək Yolu İqtisadi Kəməri (İYİK) çərçivəsində yeni Avrasiya dəniz yolu magistralının tikintisi və MDB ərazisində köhnələrin yenidən qurulması Avropa ilə Asiya-Sakit Okean Regionu (ASOR) arasında yolların quru yollarla Avrasiya İqtisadi İttifaqının (Aİİ) tranzit mövqelərini möhkəmlən-

növbəsində, İYİK Fondunu təsis etmiş və özü nizamnamə kapitalı kimi 40 milyard dollar qoymuşdur. Layihənin maliyyə əsasının təmin edilməsi üçün Asiya İnfrastruktur İntestisiyalar Bankı (AİİB) da iştirak edir.

Qazaxıstan və Belarusiya hökumətləri İYİK çərçivəsində Çinlə əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirirlər. Belarusiya Çin mallarının Avropaya ixrac edilməsi üçün Çin-Qazaxıstan-Moskva, daha sonra Minsk-Qərb Avropa; Sankt-Peterburq-Skandinaviya ölkələri tranzit yolunu göstərmək olar.

400 km/saata çatacaqdır) tikintidə, maşınqayırma innovativ texnologiyaların tətbiqinə, informasiya texnologiyalarının daha da inkişaf etdirilməsinə səbəb olacaqdır.

“Bir kəmə, bir yol” və Azərbaycan

Azərbaycan Çinin “Bir kəmə, bir yol” təşəbbüsünü dəstəkləyən ilk ölkələrdən biri olmuşdur və bu layihənin reallaşdırılmasına öz töhfəsini verməyə hazırdır. Bu haqda 2018-ci ildə Tayxu gölünə dair Dünya mədəni forumunun beşinci illik konfransında baş nazirin müavini Əli Əhmədov çıxış edərək bildir-

dirməyə kömək edəcəkdir (hazırda Avropa ilə ASOR ölkələri arasında yüklərin əksər hissəsinin nəql edilməsi texniki məhdudiyətlərlə Süveyş kanalı vasitəsilə dəniz yolu üzrə həyata keçirilir). Avrasiya və Avropa vasitəsilə ASOR-dan ən qısa quru yolu məsafəni 50% azalda bilər və dəniz yoluna nisbətən daha etibarlıdır və bundan böyük mənfəət əldə edilə bilər. Qazaxıstan və Çin İYİK-in Qazaxıstanın “Nurlu yol” proqramı ilə birləşməsi haqqında razılığa gəlmişdir. Eyni zamanda, bu proseslərdə Rusiya hökumətinin də iştirakı gözlənilir. Birgə layihələrin təşkili zamanı Aİİ ölkələri maliyyə gəlirləri, investisiya və texnoloji dəstək əldə edə bilərlər. Çin öz

Yüksək sürətli sərnişin dəniz yolu magistralının tikintisi
Qazaxıstan vasitəsilə Pekindən Moskva yüksək sürətli sərnişin dəniz yolu magistralının tikintisi böyük gələcəyi olan layihədir. Nəzərdə tutulur ki, marşrut əhalinin sürətlə hərəkətinə qabiliyyətini artıracaq və iri aqlomerasiyaların (kompleks interval infrastrukturunun) yaranmasına, həmçinin magistral boyu yeni iş yerlərinin açılmasına təkan verəcəkdir. Belə ki, Moskva ilə Pekin arasında yolu iki sutkaya, Alma-Atadan Moskva isə cəmi bir sutkaya getmək mümkün olacaq. Yüksək sürətli yerüstü nəqliyyatın əsası kimi yüksək texnologiyalar (qatarların sürəti 200-dən

mişdir. Əli Əhmədov Azərbaycan-Çin münasibətlərinin uzun tarixi köklərə malik olduğunu qeyd edərək bildirmişdir ki, Azərbaycan bütün sferalarda əlaqələrin inkişafına əhəmiyyət verir. Möhkəm əsasda qurulmuş, dostluq və qarşılıqlı etimada söykən Azərbaycan-Çin əlaqələrini hazırda ciddi tərəfdaşlığın dinamik inkişaf edən çoxtərəfli münasibətləri kimi xarakterizə etmək olar. Baş nazirin müavini Əlavə etmişdir ki, Azərbaycan Çinin “Bir kəmə, bir yol” təşəbbüsünü dəstəkləyən ilk ölkələrdən biridir və onun reallaşdırılmasına öz töhfəsini verməyə hazırdır.

F.M.Qarayev,
BDU-nun dosenti

Texnoparkların yaradılması ölkə iqtisadiyyatının inkişafına müsbət təsir göstərir

Aprelin 30-da Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetində (AzMİU) Təhsil Nazirliyinin dəstəyi, universitet və İqtisadiyyat Nazirliyinin həmtəşkilatlığı ilə ilk dəfə “Sənayenin müasir vəziyyəti və inkişaf problemləri: texnoparkların və sənaye məhəllələrinin ölkənin iqtisadi inkişafına təsiri” mövzusunda Respublika elmi-praktiki konfransı keçirilib.

AzMİU-dan verilən məlumata görə, konfransda görkəmli iqtisadçılar, Milli Məclisin üzvləri, İqtisadiyyat Nazirliyinin, Sumqayıt Kimya Sənaye Parkı MMC-nin, İqtisadi islahatlar ETI-nin nümayəndələri iştirak edib. Eləcə də konfransa ölkəmizin aparıcı universitetlərindən də nümayəndələr qatılıb. Konfransın keçirilməsində məqsəd Azərbaycan iqtisadiyyatının sürətlənməsi üçün sənaye sahələrinin inkişafında vacib rol oynayan texnoparkların yaradılması, problemlərin həlli yollarının araşdırılması və əsaslandırılmasıdır.

Konfrans giriş sözü ilə AzMİU-nun rektoru, professor Gülcöhrə Məmmədova açaraq konfrans iştirakçılarını, qonaqları salamlayıb, konfransın işinə uğurlar arzulayıb. Konfransın mövzusunun aktuallığına diqqət çəkən rektor innovativ texnoparkların yaradılması, fəaliyyətinin təşkili və idarə olunması üzrə beynəlxalq təcrübənin uğurlu nəticələrinin Azərbaycanada formalaşmaqda olan texnopark strukturlarına tətbiq olunduğunu vurğulayıb. O, iqtisadiyyatın sürət-

lənməsində rol oynayan texnoparkların ali məktəblərdə yaradılmasının vacibliyi və əhəmiyyətindən, bu istiqamətdə mövcud problemlərin həlli yollarından danışıb. Rekturun geniş və əhatəli çıxışından sonra konfrans plenar iclasda davam etdirilib. Plenar iclasda Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahəkarlıq komitəsinin sədri, millət vəkili Ziyad Səmədzadə “Azərbaycanda texnoparkların yaradılmasının zəruriliyi və əhəmiyyəti” mövzusunda mə-

ruzə ilə çıxış edib. Millət vəkili ölkəmizdə texnoparkların yaradılmasının ölkə iqtisadiyyatına, xarici investisiyaların cəlb edilməsinə, ölkədə keyfiyyətli sənaye məhsullarının istehsalının genişlənməsinə müsbət təsirdən danışıb.

Daha sonra Sumqayıt Kimya Sənaye Parkı MMC-nin direktoru Nazim Talıbovun “Sənaye parklarının ölkə iqtisadiyyatında rolu”, İqtisadiyyat Nazirliyinin İqtisadi İslahatlar Elmi-Tədqiqat İnstitutunun direktoru, professor Vilayət Vəliyevin “Dayanıqlı sənayenin inkişafı: tədqiqat və tətbiq prioritetləri”, AzMİU-nun professoru Ədalət Əliyevin “Texnoparkların ümumi xüsusiyyətləri, təsnifatı və Azərbaycanın inkişaf perspektivləri”, AzMİU-nun “İnşaat materiallarında nanotexnologiyalar Elmi-tədqiqat laboratoriyası”nın elmi rəhbəri, professor Eldar Şahbazovun məruzələri dinlənilib. Konfrans öz işini bölmələrdə davam etdirib.

Təbii qaza tətbiq edilən limit artırıldı

“Təbii qazın pərəkəndə satış tarifi və əhali üzrə illik istehlak həcmi 1700 kubmetrdən 2200 kubmetrə qaldırılıb”. Bunu İqtisadiyyat naziri Şahin Mustafayev deyib. O, qeyd edib ki, Azərbaycan Respublikası Tarif (qiymət) Şurası ölkədə təbii qaza tətbiq edilən limitə yenidən baxıb. İclasda təbii

qaza tətbiq edilən limitin artırılması barədə qərar qəbul edilib. Nazir Şahin Mustafayev iclasdan sonra keçirdiyi mətbuat konfransında bildirib ki, Azərbaycanın güzəştli tariflərdən əhalinin 85%-i istifadə edəcək. “Hesablama mayın 1

-dən 1-nə hesablanacaq”. Xatırladaq ki, Tarif Şurasının qərarına uyğun olaraq, 2017-ci ilin yanvar ayının 1-dən etibarən əhali qrupu üzrə istehlak olunan təbii qazın illik həcmi 1700 kubmetr olan hissəsinin dəyəri 10 qəpiklə, 1700 kubmetrdən artıq istifadə olunan hər kubmetr qazın dəyəri isə 20 qəpiklə hesablanırdı.

Nağdsız hesablaşma edən pasiyentlərə cashback qaytarılacaq

Mərkəzi Gömrük Hospitalı və “Expressbank” ASC arasında tibbi xidmətləri plastik kart vasitəsilə ödəyən pasiyentlərə məbləğin müəyyən hissəsinin geri qaytarılması ilə bağlı müqavilə imzalanıb. Belə ki, 2019-cu ilin aprel ayından etibarən Mərkəzi Gömrük Hospitalında stasionar tibbi xidmətlərə görə ödənilən məbləğin 10%-i və ambulator tibbi xidmətlərə görə ödənilən məbləğin 30%-i pasiyentlərin “Expressbank” plastik kartlarına geri qaytarılacaq. Nağdsız hesablaşma yolu ilə

ödəmələrin edilməsi və eyni zamanda, xərclərin müəyyən məbləğinin geri qaytarılması pasiyentlər üçün həm rahat, həm də sərfəlidir. Qeyd edək ki, nağdsız hesablaşma dünyada pul dövrüyəsinin geniş yayılmış formasıdır və xərcələndirən məbləğin müəyyən faizinin geri qaytarılması təcrübəsi gündən-günə populyarlığını artırır. Ölkəmizdə nağdsız hesablaşma sisteminin inkişafına, elektron ödəniş sistemlərindən daha fəal istifadə edilməsinə xüsusi diqqət ayrılır. Belə ki, nağdsız hesablaşma sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı stimullaşdırıcı tədbirlər məntəqəli olaraq davam etdirilir. Qeyd edək ki, nağdsız hesablaşma sisteminin geniş yayılması Azərbaycanın maliyyə-bank sisteminin inkişafı ilə yanaşı, cəmiyyətdə şəffaf maliyyə mexanizmlərinin tətbiqi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Tibbi xidmətlər üçün qaytarılan cashback faizləri haqqında daha ətraflı məlumatı (012) 404 08 08 nömrəsinə zəng vuraraq və ya (050) 404 08 08 WhatsApp nömrəsinə yazaraq əldə edə bilərsiniz.

“AtaBank” ASC bu il “VİZA göstər, VİSA AI” kampaniyasını daha tez başladı

AtaBank “VISA International” şirkəti ilə birgə təşkil olunmuş və keçən il böyük marağa səbəb olmuş kampaniyayı yenidən başlayır. “VİZA göstər, VİSA AI” kampaniyası çərçivəsində xarici ölkələrə səyahət etmək üçün VİZA almış müştərilər AtaBank-dan pulsuz VISA Classic və ya VISA Gold plastik kartına sahib olmaq imkanı əldə edəcəklər. Bunun üçün sadəcə bankın filial və ya şöbəsinə şəxsiyyət vəsiqəsi və xarici

pasportla yaxınlaşaraq qüvvədə olan vizanı bankın əməkdaşına göstərmək kifayətdir. Hədiyyə veriləcək plastik kartın növü müştərinin səyahət edəcəyi ölkədən və vizanın müddətindən asılıdır. VISA Classic, VISA Gold kartı müştərilərə yalnız ABŞ dolları və ya AVRO valyutasında açıla bilər. Kampaniya yalnız fiziki şəxslərə şamil olunur və 31 oktyabr 2019-cu il tarixinədək qüvvədə olacaq. VISA kartlarından dünyanın 200-

dək ölkəsində istifadə etmək mümkündür. Bu kartlardan istifadə

edərək müştərilər həm ölkə daxilində, həm də xaricdə POS-terminal vasitəsilə və ya online alış-veriş edə, AtaBank-ın AtaNet internet və ya Mobil Bankçılıq əlavəsinə daxil olaraq müxtəlif bank əməliyyatlarını həyata keçirə bilərlər. WhatsApp/Telegram istifadəçiləri 0509999136 nömrəsinə yazaraq və ya bankın internet sahifəsini ziyarət edərək VISA plastik kartları və kampaniya haqqında istənilən məlumatı operativ əldə edə bilərlər.

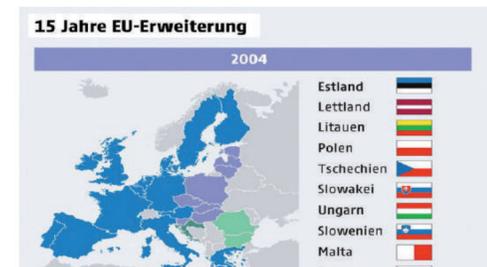

DÜNYA

Avropa İttifaqının ən böyük genişləndirilməsindən 15 il ötür

2004-cü il mayın 1-də yeni qəbul edilən on üzv ölkə ilə Avropa İttifaqı tarixində ən genişmiqyaslı genişlənmə prosesi baş verib. Tarixi aspektdə bir çox siyasətçilər tərəfindən "Big Bang" (Kainatın yaranması haqqında "Böyük partlayış" nəzəriyyəsinə bənzətmə) adlandırılan bu hadisə ilə dünyanın ən böyük daxili bazarının əsası qoyulub. 15 il bundan əvvəl Polşa, Çexiya, Slovakiya, Macarıstan, Baltıqyanı ölkələr, Sloveniya, Kipr və Maltaın Aİ-yə qəbulu ilə qurumun tarixində sahə və əhalicə ən böyük genişlənmə baş verib. Bu genişlənmə ilə Aİ üzvlərinin sayı 25-ə çatdı.

Qeyd edilməlidir ki, 1990-1996-cı illərdə üzvlük üçün müraciət edən həmin ölkələrlə üzvlüyə qəbul üçün danışıqlar 1998-2002-ci illər arasında aparılmışdır. Aİ-yə qəbul barədə razılaşma sənədi 1997-ci ildə Lüksemburqda imzalandığına görə, bu ölkələrə qısa şəkildə Lüksemburq qrupu deyildir. Həmin danışıqlarda iştirak edən Rumıniya və Bolqarıstan isə ədliyyə sistemindəki çətinliklərə görə Aİ-yə 2007-ci ildə qoşuldular. Yeni üzvlərin qəbulundan əvvəl tərəddüdlər çox olsa da, Aİ-nin genişləndirilməsi Avropa

tarixində ən mühüm addımlardan biri hesab edilir. Bununla yanaşı, yeni üzvlərin hələ heç biri iqtisadi gücünə görə Aİ-nin orta göstəricisinə nail ola bilməyib. Avropa Komissiyasının Prezidenti Jan-Klod Yunker Aİ-nin genişləndirilməsi barədə açıqlamasında bildirib ki, on

ölkənin yenidən Avropanın mərkəzində yer alması prosesinə görə bir saniyə də olsun təəssüf hissi keçməyib. Avropanın genişləndirilməsinin böyük tərəfdarı olduğunu qeyd edən siyasətçi bu addımın Avropa tarixində ən böyük hadisələrdən biri olduğunu fikrini ifadə edib.

Yunanıstan Avrozonada ölkələri arasında ən böyük iqtisadi artım göstərir

Beynəlxalq Valyuta Fondunun (IMF) məlumatına əsasən, hazırda Yunanıstanda Avrozonada ölkələri arasında ən böyük iqtisadi artım müşahidə olunur. Buna baxmayaraq, ölkədə hələ də işsizliyin yüksək dərəcəsi və kreditlərə görə borclar qalır. Yunanıstan yalnız 2018-ci ilin avqustunda beynəlxalq kreditor-

lar tərəfindən təşkil edilən maliyyə yadımı proqramından çıxıb. IMF-nin təmsilçiləri Yunanıstanın iqtisadi artım göstərməkdə davam edəcəyini bildirir və yaxın gələcəkdə 2,5 faizə çatacağına inanırlar. 2018-ci ildə bu göstərici 2 faiz təşkil edib.

Dünyanın ən böyük iqtisadiyyatında güclü artım

ABŞ Ticarət Nazirliyinin məlumatlarına görə, ABŞ iqtisadiyyatı 2019-cu ilin yanvar-mart dövründə

də illik müqayisədə 3,2% artıb. Proqnoza görə, ilk rübdə artımın 2,3% olacağı gözlənilirdi. ABŞ-da federal hökumətin yanvar ayında bağlı olması da güclü inkişafa mane olmayıb. İqtisadiyyat ötən ilin son rübündə illik müqayisədə 2,2% artmışdı. İqtisadiyyatın böyük hissəsini təşkil edən şəxsi xərclərin 1% artacağı gözləndiyi halda, 1,2% artıb. Əməkhaqqı artımında sabitlik və Fed-in faiz artırmaqda səbri

olacağını bildirməsi iqtisadi inkişafı dəstəkləməyə və vergi endirimlərinin təsirinə azalması və global iqtisadi ləngimə kimi amillər ABŞ Prezidenti Donald Trampın 3%-lik artım məqsədinə çatmağını çətinləşdirir. Güclü iqtisadi artım göstəricisinə baxmayaraq, Fed rəsmilərinin faiz siyasətində səbri mövqeyində bir dəyişiklik edəcəyi gözlənilir. Fed-in növbəti faiz iclası gələn həftə baş tutacaq.

Britaniya "ağıllı" enerji şəbəkələrinin inkişafına 30 mln. funt-sterlinq ayıracaq

Böyük Britaniya hakimiyyəti lokal intellektual enerji sistemlərinin yaradılması üzrə layihələrə 30 milyon funt-sterlinq grant ayıracaq. Bu barədə hökumətin saytında deyilir. Böyük Britaniyanın Energetika naziri Kler Perri bildirib: "Biz innovativ texnologiya və rəqəmli həllərin gündəlik həyatın tərkib hissəsinə çevrildiyi enerji inqilabının başlanğıcındaydıq. Rəqəmli intellektual sistemlər istehlakçılara enerjiden daha tez istifadə

imkanı yaradacaq". Məlumatla görə, yerli hökumət bərpa edilən enerji mənbələrindən istifadə üçün innovativ texnologiyaların inkişafı ilə bağlı layihələri dəstəkləməyə hazırdır. İştirakçılardan, həmçinin enerjinin saxlanması sistemləri üzrə texnologiyalar tələb olunur. Bildirilir ki, qrantlar elmi təşkilat, dövlət orqanı, yerli təşkilat nümayəndələrinə verilə bilər. Müsəbiqənin məqsədi 2020-ci ildən sonra bütün Böyük Britaniya-

da quraşdırılacaq investisiya layihələri bazasının yaradılmasıdır. Təşəbbüs ölkənin daha effektiv enerji sistemlərinin yaradılması üzrə proqramın tərkib hissəsidir. İntellektual texnologiyaların modernləşdirilməsi və istifadəsinin istehlakçıların enerji xərclərini azaldacağı gözlənilir.

Mərkəzi Bank uçot dərəcəsinə 9%-dən 8,75%-ə endirib

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (AMB) İdarə Heyəti uçot dərəcəsinin 9 faizdən 8,75 faizə endirilməsi haqqında qərar qəbul edib. Faiz dəhlizinin yuxarı həddi 10,75 faiz, aşağı həddi isə 6,75 faiz (uçot dərəcəsinə ± 2 faizlik simmetrik diapazonda) səviyyəsində müəyyən edilib. Qərar aprelin 26-dan qüvvəyə minib. Mərkəzi Bankın sədri Elman Rüstəmov aprelin 26-da keçirdiyi mətbuat konfransında İdarə Heyətinin qərarını şərh edib. O, bildirdi ki, bu qərar inflyasiya səviyyəsinin hədəf (4 ± 2 faiz) daxilində olması, inflyasiya gözləntilərinin sabitliyi, əlverişli xarici mühit nəzərə alınmaqla qəbul edilib.

İnflyasiya prosesləri
2019-cu ilin martında 12 aylıq inflyasiya 2,5 faiz təşkil edib və bu, hədəf çərçivəsinin aşağı həddinə yaxındır. İllik inflyasiya başlıca olaraq pullu xidmətlərin qiymət-tarif dinamikasından təsirlənir (3,7 faiz), uyğun olaraq illik inflyasiyanın artımının təxminən yarısı bu amilin payına düşür. Ərzaq (2,3 faiz) və qeyri-ərzaq qiymətlərinin (1,3 faiz) dinamikası ümumi inflyasiya dinamikasından aşağıdır. Məcmu tələbin genişlənməsi və bir sıra qeyri-monetar amillərin qiymətlərə artırıcı təsirinə baxmayaraq, ikitərəfli və nominal effektiv məzənnənin dinamikası, həmçinin monetar şərait inflyasiyanın hədəf çərçivəsində qalmasını şərtləndirib.

İnflyasiya gözləntiləri
Aşağı faktiki inflyasiya fonunda inflyasiya gözləntiləri stabil olaraq qalıb. Mərkəzi Bankın həyata keçirdiyi real sektorun monitorinqinin nəticələrinə əsasən, son ayda qiymət gözləntiləri qeyri-neft emal sənayesində və tikintidə azalıb. Ev təsərrüfatları arasında mart ayında aparılan sorğunun nəticələrinə görə, inflyasiya təminatının yüksələcəyini gözləyən respondentlərin payı cəmi 3,2 faizdir. Son proqnozlar 2019-cu

ilin qalan dövründə də inflyasiyanın hədəf daxilində (4 ± 2 faiz) qalacağını göstərir. Beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatları da özlərinin son hesabatlarında 2019-cu ildə Azərbaycanda inflyasiyanın aşağı birrəqəmli səviyyədə qalacağını proqnozlaşdırırlar.

Xarici şərait
Xarici sektorda müsbət dinamika davam edir. Cari ilin ilk rübündə ixracın 34 faiz, o cümlədən qeyri-neft ixracının 17 faiz artması nəticəsində xarici ticarət balansında 1,3 milyard ABŞ dolları məbləğində müsbət saldo yaranıb. Monetər qızıl idxalı nəzərə alınmadan xalis qeyri-neft idxalı 9,7 faiz artıb. Dünya əmtəə bazarlarında qiymət konyunkturunu Azərbaycan üçün əlverişlidir. Neftin qiyməti ilin əvvəlindən 34 faiz yüksələrək 70 dolları üstələyib. Neftin orta qiyməti 65 dollardan yüksək olub. Birinci rübdə strateji ehtiyatlar 1,9 milyard dollar artaraq 46,7 milyard dollara çatıb. BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının məlumatına görə, dünya ərzaq qiymətləri indeksi yanvar-mart aylarında 3,4 faiz yüksəlsə də, ötən ilin eyni dövrünə nəzərən 3,6 faiz aşağıdır. Martda ötən ayla müqayisədə ət və süd məhsulları bahalaşmış, taxıl, bitki yağı və şəkər ucuzlaşmış.

İqtisadi aktivlik
E.Rüstəmov deyib: "İlin əvvəlindən iqtisadi artım tempində başlayan yüksəliş davam edir. 2019-cu ilin ilk rübündə ötən ilin müvafiq dövrünə nəzərən real iqtisadi artım 3 faiz təşkil edib. İqtisadi artım qeyri-neft sektorunda 1,7 faiz olub ki, bu da əsasən ticari sektordan qaynaqlanıb. Qeyri-neft sənayesində 16,1 faiz, kənd təsərrüfatında 3,6 faiz artım müşahidə olunub. Mərkəzi Bank tərəfindən həyata keçirilən real sektorun monitorinqi əsasında hesablanan biznes inam indeksi ötən 3 ayda ticarət və tikinti sektorunda artıb. Sosial islahat

paketi çərçivəsində iqtisadiyyata veriləcək fiskal stimulların ilin qalan dövründə daxili tələbi genişləndirməklə iqtisadi aktivliyi yüksəldəcəyi gözlənilir. İstehlak tələbinin genişlənməsinin izafi inflyasiya təzyiqi yaratmasının başlıca şərti daxili istehsalın artımıdır".

İnflyasiya riskləri
İdarə Heyətinin monetar siyasətə həsr olunmuş son iclasından bəri inflyasiyanın risk balansında əhəmiyyətli dəyişiklik baş verməyib. Sabitləşdirici amillərə antiinflyasion monetar şərait, profisitli tədiyə balansını şəraitində məzənnənin dayanıqlığı və faktiki inflyasiya səviyyəsində möhkəmlənən inflyasiya gözləntiləri aiddir. Beynəlxalq Valyuta Fondu cari ilin apreldə 2019-cu ilə global iqtisadi artım proqnozunu yanvar hesabı ilə müqayisədə azalma istiqamətində təhvil edib.

Cari ildə və ortamüddətli dövrdə fiskal siyasətin sabitliyi davamlı qiymət sabitliyinin və məzənnənin dayanıqlığının əsas şərtlərindən biri olaraq qalır.

Monetar şərait
Mərkəzi Bankın qiymətləndirmələrinə görə, monetar siyasətin normalaşdırılmasının davam etdirilməsi iqtisadi artımın dəstəklənməsi və makroiqtisadi sabitliyin qorunması arasında balansın təmin edilməsinə müsbət təsir göstərəcək. Pul təklifi və bank sisteminin likvidlik mövqeyi dövlət büdcəsinin profisitli və real sektorun kreditlərinə olan tələbatından asılı olaraq formalaşır. Birinci rübdə kredit qoyuluşları 0,3 faiz, o cümlədən ev təsərrüfatlarına kreditlər 2,1 faiz artıb. Kreditlər artım nümayiş etdirsə də, bank sisteminin likvidlik mövqeyində irihəcmli struktur profisitli qalır.

Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin faiz dəhlizinin parametrləri barədə növbəti qərarının açıqlanması iyunun 7-də ictimaiyyətə təqdim olunacaq.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

Akademik Ziyad Səmədzadə Adıgözəlovlar ailəsinə əzizləri **ŞİRXAN ADIGÖZƏLOVUN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Akademik Ziyad Səmədzadə, Məzahir Səmədzadə, Fikrət Səmədzadə, Əziz Əzizov, Elşad Səmədzadə professor Qorxmaz İmanova bacısı **ALMAS XANIMIN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Professor Elşən Hacızadə professor Qorxmaz İmanova bacısı **ALMAS XANIMIN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Professor Arif Hüseynov professor Qorxmaz İmanova bacısı **ALMAS XANIMIN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

ETİBARSIZDIR

Həsənov Orxan Qara oğlunun adına Yasamal rayonu, Hüseyn Cavid küçəsi 81, mənzil 43 ünvanına verilmiş çıxarış (kupça) itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təsisçi:

Akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ

Baş redaktor:

Aytən SƏMƏDZADƏ

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:

Ziyad Səmədzadə, Aytən Səmədzadə, Akif Musayev, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacızadə, Elşad Səmədzadə, Məhəş Əhmədov, Müşfiq Atakışiyev, Amil Məhərrəmov, Rüşət Quliyev, Mirqasım Vahabov, Süleyman Qasımov, Ədalət Muradov, Vahid Novruzov, Aydın Hüseynov, Rəşad Balayev, Cahangir Qocayev, Abbas Əliyev

Dizayner:
Lamiya NƏBİYEVƏ

Redaksiyanın ünvanı:
Əliyev Əliyev küçəsi, 7
Redaksiya: +99412 566 09 60
Faks: +99412 514 14 27
Mühasibatlıq:
+99412 566 63 08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənfəətinə uyğun gəlməlidir. "İQTİSADİYYAT" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılmış və sənədlənmiş, "Azərmedia" MMC mətbəəsində çap edilmişdir. Lisenziya: 022201; İndeks: 0355; Tiraj: 2500